Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА,
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера дена ● ШИНАРА, 23 СЕНТЯБРЬ, 1980 ШУ. ● № 114 (6244). ● Мах 2 кепиг.

Барт тайна цхьа дезал санна болх бен а яхаш а и тха коллектив. Уж дешаш тIадолаш дукха цахьаташ ух редакце. Уж хаза йиш и къахьегочу коллективерчу коллагIча болхлочунца къамела деш.

Нагахьа санна дог гIоздаьнна волуш хьо балха ухе, балхах дика ца йоале, нагахьа санна балха нуькъостий боацаш хьа саготлой — из коллектив йоацаш хьо ца мегнага да.

Кхыча бесса хила йиш а яц. хIана аьлча шин вахара кховлагIа дола декъа къахьегача коллективе доавкх саго. Къахьегача коллективана хьалхашка уттаду доккхий а чоалхане а декхараш кхоачашдера гIо ду доттагIало, барт хиларо, эшача хана вIаши ног-

КОЛЛЕКТИВ— ЦХЬА ДЕЗАЛ

къостал даро, нах сахкетам болаш хиларо. Коллективе хьалкхув шиш Даьхенна мутIахьа воле, сахкетам лакха бола сег, цига гучадувл цох доахка дика гIулакхаш. Шин дезала сий лакха лоаттадера санна йоакхо ю цо шиш коллективе сий лакха лоаттадара а. КIаьта коллективо йоакхо ю шиш хIара болхлочул, цун дезала. ХIара сагеи обществаи хьаннтам цаIаш хиларца белгала я вай советски общество.

Коллектив я къахьегамхошта политически, къахьегама, нравственни кхетам тела боккьонца йола школа. Из къаьстта чIоагIа белгалдаьд «Идеологически, политико - кхетама болх дIахо тоабарах» КПСС ЦК баьча соцам тIа. Цо партийни, профсоюзни, комсомольски организацешкара, боахамий кулгалхошкара хьадийхад «производствера а идейно - кхетам балара балха тIера а къахьегача коллективай деархIам айбелга».

Партеи правительствай боккха доархIам бу къахьегача коллективай. Из белгаддаь да СССР Керттерча Закона тIа — Конституце тIа. Цун бархIалагIча статья тIа йоах: «Къахьегача коллективаша социалистически эхь дегIаккхувл, балха тоалашагIа йола методаш дIайоаржайра, къахьегама дисциплине чIоагIъяра гIо ду, шоай членаш коммунистически нравственносте уйланца хьалкхебу, цар политически сахкетам, культура, профессиональни квалификаци лакхъяра йоакхо ю».

Из конституционни декхар кхоачалдеш дукха коллективаш я Нохч-ГIалгIайчане. Исначарех я Назрановски ГI. Ахриева цIерагIа «Электроинструмент», «Электроприбор», НПО «Промавтоматика» опытни, Карабулакски химически реагентий заводий, Малгобекски бурув тохера балхий управлене, Назрановски районера «40 лет Октября» яхача совхоза, Шелковски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза, Урус-Мартановски районера «Гехинский» совхоза, кхыйола коллективаш. Цар дIабахача бархI бетта хьалхле яьккхий КПСС XXVI съезда сийна яьржача социалистически эхье. Цхьа яьха Iийнаяц уж республикански сийлен Улга тIа.

Цар балха опыте хьахьоих балха тIа дика толамаш наха юкъе баш бола кхетама болх дама эргабоахаш тоабеча, хIара болхлочо политически а къахьегама а хьинар гойтача, коллектив цхьа дезал санна яхача мара ца доахилга.

Хьаэдергба вай республике боваш бола «Автоспецоборудование» яхача завода токарь Ю. М. Чечебаев Ножай-Юртовски районерча А. Шерипова цIерагIча колхоза тхьамка леладерий бригадир, Ленина орден лелаю С. С. Мудушев, ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода токарь М. Дзармотов, «Сунжанефть» НГДУ электрик А. Самойленко, Грозненски районерча «Горячеисточненский» совхоза комбайнер К. Дудуркаева, кхы дукхабараш. Цар балха тIа доккхий толамаш дахарал сонгIа хьинаре дакъа лоац коллективна вахаре, шоаш ца кхобеш кхоачаш ду общественни гIулакхаш, эхь-эздел леладара кхычарна хьокхам тел.

Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, боахамий кулгалхоша дикагIа пайда эца беза кхетама болх бара Iоваьча методеи формаеи. Болхлой политически а къахьегама а хьинар айдера, массе а оагIорахьа дегIабоалабара доакха гIо ду политически экономически дешара уж юкъеозаро. Ладувгlарий теоретически боарам айбар айкха дувзаш хила деза коллективане хьалхашка латтача декхараца, уж кхоачашдара бола хIаране бехктокхам айбеш хила деза ,на. Болхлой сахкетам лакхбара бизагIа пайда эца беза социалистически эхьах, хьалхле яьккхераштa моральни а материальни а совгIат дара йолча ерригача формаех. Къаьстта уйла тIаахийта еза нахаца къаьст-къаьста беча балха, партийни профсоюзни комитетий заседанешка, болхлой собранешка, новкъостий судий заседанешка болх тесса лелаберашта, прогулаш ерашта, производственни дисциплина телхаерашта боагIаш бола бехк а беш. Уж тайпа нах массанена а дIобоазийта беза.

«Коллективана хетар, коллективо, массеза а хьона цхьане волча саго еш йолча воздействе, — аьннад Л. И. Брежнева, — дукхагIа йолча хайн дукхагIа деннш я моллагIча официальни соцамо дечул».

Цхьабакъда, кIаьз а массанахьа а бизза пайда эцац коллективе наха кхетам балара йолча торонех. Цхьайолча предприятешка, организацешка боагIача бесса бехк бац социалистически общежите нормаш телхаерашта. Прогулаш ераш, балха тIа къарькъаш молараш, лерттIа болх ца бераш коллектива хьалхашка дIа а оттабаь царех доахка во гIулакхаш, омалаш гучахьа ювцац. Цох доалаш дола зе дика доазаш да. Алхха 1979 шера яйнача балха ханах прогулаш 38 эзар сага-ди хилар.

Уж тайпа цIенхашта кхоачамбоацараш да Назрановски трикотажни фабрике, Грозненски радиотехнически заводе. «Консервплодоовощ», «Чечингстройматериалы» яхача объединенешка, нерудни гIишлоний материалаш йоахача а чакхйоахача а Карабулакски заводе.

Цу тайпара кхоачамбоацараш ла йиш йолаш дац. КПСС XXVI съезда даха ма доагIара накъадахара политически а къахьегама а хьинар айденнача-хьале вай кийчлуча хана хIаьта а.

Вай республике 500 совгIа къахьегача коллективо, 75 эзар болхлочо, колхозхочо, интеллигенцие винело тIаннцад доккхагIдола социалистически декхараш. Царгара хьокхам эца беза массане а.

Практико къаьгга хьахьекхад коллектив боккьонца йола вахара школа хилар, къахьегама кхетам балара зиела хилар. Коллективаш чIоагIъяр, цар политически къахьегамеи хьинар айдар керттердар да иттлагIа пятилетка толамца чакхъяккхара, КПСС XXVI съезда сийна тIаннцa социалистически декхараш кхоачаш а тIехкхоачаш а дера.

КПСС ОБКОМЕ

КЪАХЬЕГАРА, КОТАЛО ЯККХАРА!

КПСС обкома бюрос дийцар парте Назрановски райкомо КПСС ЦК июньски (1980 ш.) Пленумеи «КПСС XXVI съезда даха ма доагIара накъадахара йолча социалистически эхьах» бола решенеи кхоачашъяра беча балхах деча доаш.

ТIаийцача соцам тIа белгалду, парте Назрановски райкомо, КПСС XXVI съезд боахамни культурни айеча доккхийча хьокхамашка кхаьча белгатьаккха гIертача городеи юртеи къахьегамхой айденнача политически къахьегамеи хьинарах чIоагIале а лувцаш, хаьдда бола организаторски, массово - политически болх боарнабаьб КПСС ЦК июньски (1980 ш.) Пленума решенеш «КПСС XXVI съезде даха ма доагIара накъадахара йолча социалистически эхьах» бола Централь Комитета соцам ЦК Пленумеи Казахски ССР-и Казахстана Компартеи 60 шу дизара хетаьча Алма-Ате хиннача торжественни заседанени новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамальлашцара положенеши выводаши толамца кхоачашъяра болхлойи интеллигенции оарцагIъяккхара.

КПСС XXVI съезда даха ма доагIара накъадахара дола декхараш дийцад районни партийни актива собране, халкъа депутатий Советий сессешка, къоастадаьд юкъхьалцарча партийни организацешка, къахьегача коллективашка. ТIаийцад пятилетка хьалхарча шерашка юртбоахама а хьайбаьа продукташ яхара а йохкара а тIехьадисар дIадакнхарех яхе шера заданеш кхоачашъяран. ХIаьта иштта промышленни продукци дукхагIа арахецара а цун дикал айяра а тIадерабаь доккхагIдола социалистически декхараш.

Цунна лаьрхIа шу чакхдолаш пачхаьлкхента дохкарге: духи — 820 тонна, илет (хьажкIаьр) — 10000 тонна, коартол — 2400 тонна, генараш — 4100 тонна, шекара свекла — 1600 тонна, пхе шера планал совгIа кийчъергъя 1000 тонна шура. IелашдергдаI доккхий хьайбаши жан планагIа доегIараш хулийтилга. Иштта лаьрхIа да шера заданел совгIа 850 эзар сома мехьа промышленни продукци арахеца а КПСС XXVI съезд хьаелла ди тIакхоачаш 1981 шера шин бетта планал совгIа 150 эзар сома мехье продукци арахеца а. Районна предприятеша, 1980 шу чакхдалалехьа кхы тIа а хьаергъя 75 эзар электросверлильни машин, 400 эзар пазата баракъа, 300 тонна сортовийи хьаькIийи хьоар, 76 эзар киронаш.

«Пятилеткана — ударни финиш, КПСС XXVI съезда даха ма доагIара накъагIо» яхача девизагIа дерригкахкъа болама юкъе а яха дукхача къахьегача коллективашеи производстве хьалхалаттарашеи доккхий толамаш доах. Цхьайолча бригадаша, отделенеша, хIаьта иштта 280 болхлочо пятилетка кхоачаш а яь 1981 шера чотагIа къахьег. ВорхI эзар совгIа болхлочо. 346 бригада, ферма, производственни звенос, дакъа лоац коммунистически хьисапе болх бара тIехьарча боламе. Кхо эзар совгIа болхлочо гIулакхерча набхем. 112 бригади фермаи яьккхай коммунистически къахьегама ударникеи коллективайи цIи.

Планаши декхараши чакхдаьккхина кхоачашдара къахьегамхой низаш оарцагIдоахаш парте райкомеи юкъхьалцарча парторганизацеши чIоагIагIа кулгалду социалистически эхьа, производственни кхетам баларея декхараш кхоачашдарех, хьалха латта опыт дIайовзийтарахи юкъелкъарехи, съезде хьалхарча эхье дакъа лоацараштa материальни моральни совгIаташ дара формаш эргайоахаш тоарах бола кадрай бехктокхам айбаьб. Цу гIулакха лаьрхIа шерагIа пайда эц районни газетах, моттигерча радиовещанех, гойтара агитацех. Наха юкъе беча политически балха тIа айбаьб агитколлективай, политинформаторий группай, пропагандистай, культурно - сердалой учрежденейн боахамб кулгалхойи болх.

Цунца цхьана йоах соцам тIа, КПСС Назрановски райкомо, партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организаци, июньски (1980 ш.) Пленума решенеш «КПСС XXVI съезда даха ма доагIара накъадахара йолча социалистически эхьах» бола КПСС ЦК соцам дIабовзийтарй чакхбаккхара тIехьа беча балха тIа цхьадола кхоачамбоацараши дагъа дисараши ва. Цхьайолча организацешка хIаьза а оттальац КПСС XXVI съезда сийна яра йола хьадда мероприятеш. Производства торонаш лакхрая дарех пайда эцарая тIехьара экономически болх мела бу. Районе йолаш я плянех ца лоархIаеш, дикал лоха йола продукци арахецаш. хIаман кхоч барая хьурмат дарам, кхашкара балхаш лоацача хана чакхдахара тIехьара къоесам мела доаттабеш йола предприятеш, цехаш, бригадаш.

КПСС обкома бюрос, парте Назрановски райком, юкъхьалцара партийни организацеш декхарйина вай ухь социалистически тIа белгалдаь кхоачамбоацараш дIадаха. Къахьегамхой ерригача категорешта юкъера политически, организаторски, кхетама болх чIоагIагIа бе, КПСС ЦК июньски (1980 ш). Пленума решенеши «КПСС XXVI съезда даха ма доагIара накъадахара йолча социалистически эхьах» бола Централь Комитета соцами КПСС ЦК июньски (1980 ш). Пленумеи Казахски ССР и Казахстана Компартеи 60 шу дизара хетаьча Алма-Ате хиннача торжественни заседанени новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамальлашцара положенеши выводаши толамца кхоачашъяра яз тIа а бераабеш.

Юкъхьаллерча парторганизацей отчетно - хоржамий собранеех цига еннача парте члений предложенеехи критически КПСС XXVI съезда сийна яьржача социалистически эхьа хIоаргга анализ яра, вIаштIехьйоахача долча кхоачамбоацараш дIадахара пайда а эцаш.

Парте райком, партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацеш, боахамий кулгалхой декхарийла ба 1980 шера а бIаргчача пятилетка а планаш кхоачаш а тIехкхоачаш а яра тIехьа доаттабеча къоесамера районе къахьегамхой творчески хьинар дIахо дегIадоаладелга Iалашве, хIара коллективе кхоллама сийг лотаберббола, вIаши гIо дергдола а доагIар чIоагIа хьадехаргдола а хьал оттаде, къахьегамхоша шоаш а лулургдар, инициатива, кхы а динагIа. оасарегIа болх бе гIертар хьагойтаргдолаш. Цу гIулакха бизагIа пайда эца беза социалистически эхьа, коммунистически хьисапе къахьегара болама торонех, цхьахьегаме доккхий хьокхамаш гойтара моральни материальни стимулех, идейно-кхетама балха дикагIча формаех методех, агитаторийи, политинформаторийи, кагирхой кхетамчийи ерригача идеологически актива балхах. Наха юкъе политически болх бу активисташ хан - хаинахьа Iалашбе беза эшаш йолча справочни материалашца, царга хоам бе беза районерча, хIара къахьегача коллективерча, хьалех, лекцеш, беседаш, кхыйола массово - политически мероприятеш чакхйолаш къахьегамхоша еина предложенеш, корта бола критически замечанеш кхоачашъяра сихха де доагIар де деза.

Къаьстта уйла тIаахийта еза лоацача хане ца бойташ хьувкъам чуэцара, хьайбейи юртбоахамеи продукташ яхареи пачхаьлкхейга йохкареи планаши тIаийца декхараши кхоачашдара, дика вIаштIехьдаьнкха а кийчо яь а чакхдаьккха деза хьайбашка Iа доахкхийтилга.

Сийле хийла хьалхалаттарий!

КПСС обкома бюро, НГIАССР Министрий Совет, облсовпроф, ВЛКСМ обком хьежай КПСС XXVI съезде даха ма доагIара накъадахара хетаьча районаша, промышленноста, транспорта, бувзама, торгавле, бытовой гIулакхаш дара производственни объединенешй предприятейи коллективашо лелаьча социалистически эхье 1980 шера бархI бетта итогаша.

СОЦАМ ТIАИЙЦАБ ХЬОЖАЕ:

Хьалхара моттиг, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела Цlе Байрака а луш

Старопромысловски района;

ШоллагIа моттиг, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота а луш.

Гудермесски района,
Наурски района;

КхоалагIа моттиг, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота а луш

Малгобекски района.

ОБЪЕДИНЕНЕШИ УПРАВЛЕНЕШИ

Хьалхара моттиг хьожаьб, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота а луш

«Промавтоматика» наука-производственни объединенена;

ШоллагIа моттиг хьожаьб, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота а луш

«Грознефть» производственни объединенена;

КхоалагIа моттиг хьожаьб, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота а луш

Грозненски производственни швейни объединенена.

ПРОМЫШЛЕННОСТЕН ТРАНСПОРТЕН ПРЕДПРИЯТЕШ

Хьалхара моттиг хьожаьб, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела Цlе Байрака еннай коллективашта:

Нефтегазани управлене «Грознефтегаз»,
Арматурни завода,
«Электроинструмент» завода,
ТЭЦ-2,
Шалински мехлесхоза,
Гудермесски мехьза завода,
Грозный станце,
Спецбувзама республикански узла,
«Чечингражданбыттехника» объединене,
Ресторанийи кафейи треста,

ШоллагIа моттиг хьожаьб, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота еннай коллективашта:

Бурулеттама балхий Старогрозненски управлене,
СССР 50 шу дизара цIерагIча химически завода,
«Электроприбор» завода,
Радиотехнически завода,
Малгобекски электрически сетий,
Гудермесски горпищекомбината,
Текстильно-галантерейни объединене,
Кога гIирса фабрика,
1572 автоколонна,
Советски район:

КхоалагIа моттиг хьожаьб, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота еннай коллективашта:

«Красный молот» завода,
«Нефтехимзапчасть» завода,
Грозненски даьтта довзхача завода,
Грозненски мехлесхоза,
Технологически транспорта Ташкалински управлене.

Иттлагlча пятилетка план хавал хьалха кхоачаш а еш, КПСС XXVI съезда сийленца накъахара шерра социалистически эхь йоаржаьй Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода установкий коллективаша. Цу эхье хьалхалаттарех цаI я № 43-2 йолча установка коллектив.

Шоай декхараш массеза а тIехкхоачашдеш, хьинаре къахьегаш бола технологаш дукха ба установке. Царех цаI я оператор, коммунистически къахьегама ударник, кагирхой хьехархочa Резниченко Евдокия Ивановна. Шин опыт дог рьаза долаш дIа а луш, къахьегама ветерана хьалкхебаь говзанчаш дукха ба заводе.

СУРТА ТIА: оператор Е. Резниченко.

З. БАТЧАЕВА сурт.

ТОЛАМ БАЛХАХ ТИЙША БА

Тайп - тайпара культураш лелаю тха Сунженски района «Победа» яхача колхозе. Царех цаI — баьцадаараш. Укх шера йоакха котало яьккхай уж кхедеча. КПСС XXV съезд чакхъяьннача тIехьагIа тха колхоза къахьегамхоша доаг деннадар баьцадараш кхедарея уж пачхаьлкхента дохкарея пхе шера план 7 ноябрь хьатIакхоачаш кхоачашъе. ХIаьта дагалацар шоаш лийрхIачул хьалха чакх а даьккхад. Иштта, пхе шера план 6370 тонн йолаш, пачхаьлкхена 11170 тонн баьцадараш дIаденнад. Кхьуча тайпара аьлча, пачхаьлкхена баьцадаараш дIадалара план 117 процент кхоачашъяьй хIаннале. Цул совгIа, лаьрхIа хинна 528,4 эзар сом долаш, пхе шера 1110 эзар сома пайда баьб колхоза. Из, шекo йоацаш, боккха толам ба.

Баьцадаараш лелаеш шин бригада я тха боахаме. Царна юкъе яьржача социалистически эхье укх пятилетке хадданза хьалха йолаш хьайоагIа Бубликова Екатерина Дмитриевнас кулгалдер. Цу бригадая тIехьаюсаш лле а, планаши тIаийца декхараши кхоачаш ша деш пятилетка цхьа шу дIадаийгадац Князева Антонина Ивановнас кулгалдечо а.

Мишта вIашагIахьдоал цу шин бригада коллективаш иштта оасаре болх бе?

Эггара хьалха белгаллакха доагIа цу бригадашкара нах беррига а цаI санна къахьегама тIера, шоайла барт болаш хилар. Цудухьа хала хилац царна кхьметтел хаоттамо духьалъувттаю халонаш эшае а лаьрхIар чакхдаккха а.

Массанена а хоаш да дукхагIйолча хана йоккъал латташ хинна дIадаха шу кхаш лаладераштa мел хала дар, къаьстта хий ца дехнача кхашка къахьийгачарна. ХIаьта Бубликовас а Князевас а кулгалдеча бригадаша лелаьдаь цхьадола баьцадаараш хий дехкаш доацача лаьтта дIадийна дар. Йокъал оттача хана бIаргагуш, цхьаннена билла бехк а боацаш доаш латтар уж. Пайдане доацаргаш а лаьрхIа ахт а оттаяь, баьцадаараш дIадийна хий ца дехна кхаш цу бригадай доалахьара дIадаха кийча яр колхоза правлене а. Цхьабакъда, шоай доалахьа долча руэкъах дог лаьаш хиннача цу бригадашкарча наха бийсана ведарешца хьа а ахукьаш хий деттаи дийнайр дIайойна культураш.

Толам баьккхара цу коллективай аьттув боалийташ кхы цхьаькха хIама а да. Шоаш хьа мел ду балхаш хашнахьеи тIехдинеи чакхдала гIерташ къахьегаш хул уж. Шоайла тешаш бале а, лаьрхIа ломасси а оттаьа хьож, масала, баьцадаараш дIадера лаьтта мел дика кийчдаьд, хIаьта фу дIаде доладича из мел дика дIадув, н. кх. дI. Лоацца аьлча, хьадечох дог лазеш хилаpo вIаштIехьдовлийт баьцадаараш леладерий дика хьокхьам кхебе. Цунга хьежа дIа а йийбу из наха. Масала, тIехдика стандарт йолаш 84 процент баьцадаараш дIакхачийтад оаха хIаннале бахача шера.

Дохка баьцадаараш эцаш моттиг найсъелча эггара хьалха тхо долча боагIа мах беча организацешкара винадаш.

ДикагIбола болхлой бувца эттача, белгал ца боахаш бита йиш яц баьцадараш кхеделаш хьалхарча бригадера Кривошеева Мария, Никитенко Мария, Сукина Екатерина, шоллагIча бригадера Анашкина Анна, Морозова Надежда, механизатораш Чечеров Михаил, Золотарев Павел. ИттлагIча пятилетка шоай план диъ шера кхоачашъяьй аз бувцача механизатораша. Масала, Золотарев Павела пятилетка план йиъ эзар йолаш, 7200 гектар услови оахам даьд, хIаьта Чечеров Михаила план йиъ эзар йолаш — 6930 гектар. Шоай декхарех дика лоархIабеш болча цу бригадашкарча наха цIераш яьха а варгвац. Иштта дукха сий дола къахьегамхой ба баьцадаараш леладерашта юкъе.

Н. ВОЛОДЧЕНКО,
Сунженски района «Победа» яхача колхоза керттера экономист.

СССР ЛАКХЕХЬАРА СОВЕТ ГУЛЬЯРАХ ДОЛА

СССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:
ИттаьлагIа кержача Советски Социалистически Республикай Союза Лакхехьарча Совета йиъпагIа сесси 1980 шера 22 октябре городе Москве гулъе.

СССР Лакхехьарча Совета
Президиума Председатель Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Лакхехьарча Совета
Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1980 шера, 20 сентябрь.

СССР Министрий Совете

СССР Министрий Совето соцам баьб 4 октябрера сатоIаш доза ди шоатта дентара 1980 шера 6 октябре оршот денга тIехьадаккха аьнна.

Нов. М. А. СУЛАЕВНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Къахьегамхошта коммунистически кхетам луча хьинаре дакъа лацарахи ваьча дийнахьа денз кхоъзткъа шу дизарца дувзаденнчи Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла Сулаев Магомед Абуевича, СССР йовзонхой Союза члена.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета
Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета
Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный.
1980 шу, 19 сентябрь.

ПАРТОРГАНИЗАЦЕШКА – ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

ПЛАН КХОАЧАШЙИЧА ДОАЛАШ ДАЦ ГӀУЛАКХ

Автоколонна 1570 къона предприяти я. Из вӀашагӀъелла хӀана-а бархӀ бутт мара баьннабац. Цудухьа юххьанца Ӏалаьмате дукха халонаш нийсъелар. КӀал лард йоацаш, керда дӀадоладе дезаш дар деррига а: вӀашагӀйохка езаш яр тайп-тайпара службаш, хьахаржа езар кадраш, кхотае езаш яр коллектив. Тахан, кердача предприяте болх бу назал ха яьннале а, къаьстта хала гӀулакх лерхӀ укхаза тӀеххьарчох. ХӀана аьлча, водителаш, слесараш, кхьбола специалисташ йиъ-пхиъ предприятера хьагулбь бар. Цудухьа кулгалхошта, партийни организацена боагӀача тайпара боазаш а бацар. Вай дувцар кхы а чоалханегӀа дерг цхьаькха хӀама — укхаза къахьегарех дукхагӀа бараш кагирхой хилар белгалдаьннача.

Уж ерригя халонаш хӀанз эшаяь яьнна ец а дика бокхк аьттув баьккхаб къоначя коллективо, цуй партийни организаце. Моавхьащ дӀа-юхя кхаьхьара бархӀ бетта план кхоачашъяьй.

Цхьабакъда, укх деношка шоай отчетно-хоржамий собране вӀашагӀкхийттача коммунисташа, отчетни доклад яьча юххьанцарча партийни организаце секретара Х. Д. Китаева чӀоагӀа теркам тӀабахийта дийцар предприяте болх дӀахо тоабара, парте члений авангардни лоархӀам лакхбара де дезачох, ХӀьата де деараш кӀезига дац.

Докладчика а пренешка къамаьлаш дьраша а белгалдаьккхар водителий производственни дисциплина чӀоагӀъякха яьг ца хилар. Автоколонне хӀана а дукха моттигаш нийслу цхьаболча водителаша болх чакхбаьлча машинаш гараже хьа ца кхувлаш, уж шоай гӀулакха лелаеш, путевой листаш хаинахьа дӀа ца телаш, клиентаща гӀожа гӀулакхаш леладеш. Масала, болх чакхбаьлча машинаш гараже хьа ца кхувларах машинаш тӀара дӀабаьхаб водителаш Дулдуев, Итаев, Душаев, Тасуев, Бакаев, Абубакаров, Абдурахманов, предприятена даьзе юхаметта а оттадайташ. Строги выговор яьй водителашта Шидаевна, Вашаевна, Асаевна, Кантаевна, Музаевна, кхычарна. Водителий дисциплина товяра оарцагӀбола безаш ба эксплуатаце отдела коммунисташ.

Собране белгал ма даккхара, къаьстта чӀоагӀа хило тӀаьттар технически служба болхлошта. Масала, автоколонна вӀашагӀъеллача хана геттара лоха яр машинаш балха вралхарен уж техничесни кийча хиларен коэффициенташ. Цхьабакъда керттерча инженера Б. Хациева кулгалдеча технически служба вӀаштӀехьдаьлар из гӀулакх дикка тоаде. ХӀанз машинаш балха аралларя бархӀ бетта план 101,3 проценти уж техничесни кийча хилар 104,8 проценти кхоачашъяьй. Из атта боаца толам боаккхача доккха даьъ юкъедихьар ремонтни мастерскойна керте латтача коммуниста Р. Хачатурова. Шоашта тӀадилла дектар иштта цӀена кхоачашдеш бола ремонтникаш кӀезига бац укхаза.

Докладчика а собране къамаьлаш даьча эксплуатаце отдела инженера М. Джанаралиева, керттерча инженера Б. Хациева, кхычар яхачох технически служба болх хӀанзчул тӀехьагӀа наьха санна тоабе безаш ба, хӀана аьлча дукхагӀча даькъе цох тийша да пачхьалкхен план кхоачашъелга. Собране теркам тӀаберзабир планово-предупредительни ремонт елга цӀенхаштта тоаде дезаш хилара. БоагӀача тайпара болх бац ОТК-ас, цуна карайолча диагностически посто. ДагадоххарагӀа аьлча, цу тайпара пост нхы города цхьанна автопредприяте яц. Цудухьа цох мамогга дикагӀа пайда эца беза машинай «лазар» тохкача хана.

Коммунисташ хьинар долаш я плани социалистически декхараши кхоачашдеча кхычарна хьонхам телаш а хилар, ховш ма хиллара, партийни дисциплинах тийша да. Автоколонна партийни организаци вӀашагӀъелла ялх беттал совгӀа ха мара еце а цу даькъе дикка болх баьб цо. Пхе сагах латтача партбюрос производства керттерча участкай болх тоабара коммунистий а ерригача коллектива а теркам тӀаберзабаьб. Партийни бюро заседанешка а партийни собранешка а дийцад коллективана лоархӀамегӀа дола дешаш, собранеш пайда луш чакхъяхар дукха уж дикагӀа мийчъе гӀийртай. Собранешка тӀайийца решенеш кхоачашъяра тӀахьожам лоаттабаьб.

Цхьабакъда, коммуниста В. Фабричие, С. Охаева, М. Батыжева белгал ма даккхара, партийни бюро а юххьанцарча партийни организаце а вӀаштӀехьдаьнадац коммунистий авангардни лоархӀам боагӀача тайпара айбе. Собране къамаьлаш даьраша йоахар местни комитета а комсомольски организацена а партийни кулгалделга геттара ледара лел. Масала, местномо тесса леладу коллективе социалистически яхь йоаржаелга, цун хан-ханнахьа итогаш яц, дикагӀбараш хестабац, тӀехьабусараш гучабахац. Ши бӀаь ах бӀаь гаргга водитель ва автоколонне. Царна юкъе дукха ба кагирхой. Цудухьа къаьстта теркам тӀабахийта безаш гӀулакх да кагирхошца бу кхетама болх тоабелга. Бакъда, из гӀулакх укхаза тесса леладу. Цу даькъе хайра хӀама дац бригадираша, бригадирий совето. Цудухьа кагирхоша къахьегама дисциплина телхаеш, машинаш ханнахьа гараже дӀа ца уттаеш, шоашта хӀамиlг яккхара царех пайда эцаш, коллективе а клиенташца а зӀдий доаца гӀулакхаш леладеш кӀезига моттигаш нийсдац.

Мадарра аьлча, юххьанцарча партийни организаце а цуй партийни бюрос а партийно-кхетама болх белга тесса леладаьлга гуш дар коллективерча гӀулакхашка хьежача. Цудухьа керда хержача партбюрона тӀадиллар цу дешай а интернациональни кхетам балара а къаьстта теркам тӀабохийтилга. Бухсоцчача кхаьчача цох тийша ма-дий коллективера хьал, из барт-цхьоагӀо йолаш хилар, юххера а — цун производственни гӀулакхаш.

Докладчико а къамаьлаш даьча цхьаболча коммуниста а массехазза хьоахадир партийни организаци вӀашагӀъелла ах шу совгӀа мара ха яц, деррига кхоачамбоацараш из бахьанце да, аьнна. Шеко яц, парторганизаци къона я. Бакъда, деррига даиза мел дисар цу тӀа дахьа гӀертар, тхона хетачох, нийса дац. Масала, ялх бутт тоъаргбац цхьа бахьан а мукъагӀа гойтара агитаци хьае е хьонхамий доска оттаде? Из ха тоъаргьяц пенгазет арахеца доладе е кӀаддисача а «молнеш» мукъагӀа арахе? Хийцца тоъаргья! Цу гӀулакха эшар ца мара дац — безам хилар, из коллективе вахара лоархӀаме долга кхетадар. Бакъда, из деррига а хӀанзчул тӀехьагӀа де лерхӀа я партийни организаци керда хержа цум партбюрос.

Собране хиннараша чӀоагӀа бала кхаьча дийцар уж а коллектива вахара лоархӀаме дола кхыдола а дешаш. Теша безам боагӀа коммуниста, ерригача коллективо автоколоннаца хьалхашка латта бехктокхаме декхараш кхоачашдара а КПСС XXVI съезда динача совгӀаташца накъалхара а ерригача торонех пайда эцаргхиларах, парте члений хьинари цар лоархӀами кхы а айбергхиларах.

М. МУСИЕВ.

УЗБЕКСКИ ССР. Насриев Амритдин Бахриевича — «Красный двигатель» яхача самаркандски завода партийни организаце секретара балха дӀ хӀара минота де мел дезар а белгалдаь хул. ГӀулакхаш дукха да, хӀаьта деррига а эшаш, тӀехьатетта йиш йоацаш. Партийни кулгалхочо теркам бе безаш да.

А. Б. Насриев цу предприяте болх беш вола 16 шу да. Из венав укхаза школа чакхъяьккхачул тӀехьагӀа. Болх бе волавенна шлифовщика учении волаш, болх баьб токаралла, комсомольски кагирхой бригадана керте даьттав. Укхаза парте вахав. Укх шера завода коммунисташа цунах бокхха тешам а бенка парторганизаце секретаралла хержав из.

В. И. Ленина цӀерагӀа «Красный двигатель» яха самаркандски завод республике йокхагӀъярех промышленни предприяти я. Цун продукци — тракторий гильзаши поршнеши — чӀоагӀа къердаш я. Атта гӀулакх дац цу тайпарча йоккхача предприяте партийни организацена керте латтилга. Хадданза йоанхо е эза наха къахьегама а нравствении а кхетам балара, цар политически сакхетам лакхбара, хӀаьта из парткома балха юкъе керттера дар а да. Цунга хьежжа коммунисташ юстара латта йиш йолаш бац производства технологи эргаьнкха тоаяр, арахецаш йолча продукце дикал лакхъяр, болхлой къахьегама, быта, садаӀара хьалаш тоадар санна долча гӀулакхашта.

«Красный двигатела» коллектив съезда хьалхарча яхье эттай. «XXVI съезда — 26 хьинаре къахьега кӀира» — иштта я тахкара самаркандций девиз. ИттлагӀча пятилетка шерашка коллективо арахецаргъя 77 миллион сом гаргга мах бола продукци — планагӀа лаьрдӀа хиннарчул 2 миллион сом дукхагӀа.

Тайп-тайпара дешаш къестаде дезаш хул завода парткома секретарь хӀара дийнахьа. Бакъда, царех хӀара дар чӀоагӀа уйла еш, бехктокхаме лоархӀаш чакхдоакх цо.

СУРТА ТӀА: А. Б. Насриев (юкъе латтар) социалистически яхье котало яьккхараш — № 4 йолча механически цека коллектив — даьгъала юецаш ва.

Р. ГАФУРОВА сурт. ТАСС фотохроника.

ХЬАЛХАЛАТТАШ ХЬАЙОАГӀА БРИГАДА

Грузовой автотранспорта Грозненски производственни объединене хьалха латташ хьайоагӀа коммунист Гусев Василий Владимирович керте латтача автомобилистий бригада коллектив.

Коммунистически къахьегама бригада яха сийлен цӀи лелаеча коллективера вийтте а шофер шоайла яхь лелаеш ва.

Василий Владимирович керте латтача бригадо яхь лелаю Базлюк Василий Денисович керте латтача № 17 йолча бригадаца. Цу шин коллективах укх тӀеххьарча шерашка дукхагӀйолча хана яхье хьалха латташ хьайоагӀарех я Гусев Василий керте латта бригада. Укх шера а диъазза хьалхара моттиг яьккхай цу бригада коллективо. Бригадерча хӀара водитела тӀайийца декхараш да. Уж мишта кхоачашду хьожаш шоайла тӀахьожам лоаттабу водителаша. Нагахьа моллагӀвар ше тӀайийцача декхарех лоаркӀа ца веш хуле, цун бахьан моллагӀа да а хьежа, тӀехьавусачунна эшаш дола гӀо-новкъостал ду цар. Иштта къахьегаш социалистически яхьи вӀаштӀехьъяьккхарах бригада коллективо пачхьалкхен плани тӀайийца декхараши тӀеххкоачаш ца деш цхьаккха бутт дӀабахийтац.

Ростовчаний инициатива гӀа къахьегача бригадерча водителех цхьаккха а вац шийи задании тӀайийца декхараши кхоачаш ца деш тӀехьавусаш. Ханал цӀӀи-ахи, шиъа шу хьалха пятилетка кхоачашъяь ба бригадера дукхагӀбараш. Цар цӀераш йоахача хана бригадира Василий Владимировича эггара хьалхарчарца цӀи яьккхар водителий Ладинов Борис Николаевича, Шопин Николай Васильевича, Чапанов Вахида, Савицкий Павела, кхычар. Ше доахача производственни толамаьца царна хьонхам а телаш, керда коталонаш яхара уж оарцагӀбоахар а бригадир ва.

Тхьаьи вурийтта шу дизад транспорте Гусев Василий Владимирович къахьегаш вола. Цу шерашка шийн балха тӀа йоккха опыт Ӏоальй цо. Грузовой автотранспортах нагахьа марха йисаьц аз болх ца беш. Дунихача наьха оамалаш явзай сона, хӀаьта хӀанз сай бригадерча хӀарас оамал а дика йовз сона, — йоах цо. Цудухьа хӀаравеца мишта дувца деза хов, хӀаравегара доагӀаш дар хьадех. Бригадерча водителех моллагӀчо къахьегама е производственни дисциплина толхаьь из доаш дувца дийзадац тха укх тӀеххьарча шерашка.

Из иштта хилара дола масалаш доаладе йиш я. Пхийтта шу хьалха, цу бригадана из керте оттаваьча хана, эггара халагӀеи вогӀи йолча бригадех лоархӀаш яр из. Кхоачаш шу а далалехьа хьалха хиннараш бий-хьогӀ ераш аргдолаш хувцабелар бригадера болхлой. Царех хӀаравар ше-ше балха тӀа тӀехьависар кхераш хьинаре къахьегаш вар. Дикка тоаделар бригада производственни хьонкамаш а. БархӀлагӀча пятилетка задани ханал ах шу хьалха, дӀаяхача пятилетка план ханал цхьа шу хьалха кхоачашйир цо. ХӀаьта иттлагӀча пятилетка задани кхаь шерех ворхӀ беттен кхоачашъяьй.

Башха-дика кулгалхо, организатор, производственни хиларал совгӀа предприяте дикагӀвола хьехамча аьнна цӀи тиллай Василий Владимировичах. Цо шийн опыт дӀайовзийтаьш, эшаш дола гӀо-новкъостал деш боаьонца бола говзанчаш хинна къахьегаш иттаьш водителаш ба автобоахаме. Царех цхьабараш цун шийн бригаде къахьегаш а ба. Уж ба Гаслев Николай, Чапанов Вахид, кхыбараш.

Юстара латтац Василий Владимирович общественни балха а. Цхьа санна дукхаза хирйжав из предприяте профкома, цехкома членалла. ХӀанз по кхоачашду цеховой партийни организаце бюро члена, автомобильни транспортен тӀоммьнъвьйн болхлой профсоюза обкома президиума члена декхараш. Коммунист ахача цӀера сий даим лакха а лоаттадеш, хьинаре къахьегарал совгӀа цу балхашта шийна тӀадайкха декхараш даим цӀена кхоачашду цо.

Бригадира Гусев Василий Владимировича хьабена къахьегама пиъ бӀаьха хиларал совгӀа из чӀоагӀа сий долаш хилар къьгта хьахьокх цуна тийнача итташ долча совгӀаташа. Царна юкъе да вай махка эггара дезагӀа дола совгӀат — Ленина орден. Цул совгӀа цун наьха тӀа лепаш я ленински юбилейни медаль, «Социалистически яхье котваьнкар» яха массехк сийлен Знак, «ИйслагӀчен иттлагӀчен пятилеткай ударник» яха сийлен знакаш. ХӀаьта тийна ахчан премеш кхыдола совгӀаташ чой яь варгвоацаш дукха да. «Предприяте къахьегама сийлен ветеран» яха цӀи тиллай Василий Владимировичах. Дукхханешта хьонхаме ба цуя сий дола къахьегама никъ.

В. КОСТОЕВ.

Къонача кооператорий слет

Нохч-ГӀалгӀайчен беррыгача къахьегамхошца цхьана КПСС XXVI съезда баха мабоагӀа накъабахара шерра социалистически яхь йоаржалый республика кооператораша а. Итт эзар сагах латтача потребительски коопераце коллективе дукха кагирхой ба. Царех дукхагӀбараш специалистий дипломаш йолаш ба.

Ер шу долалуш Нохч-ГӀалгӀай респотребсоюзо пачхьалкхен торговлен потребкооперацен болхлой профсоюза обкомо юрта боахама къахьегамхошта дикагӀа гӀулакх деш йола комсомольско-кагирхой коллективаш къоастанра дукха лаьрххӀа конкурс дӀакхайкаьйр. ХӀанз цун итогаш яьй. Хьалхара моттиг яьккхай Назрановски райпо «Универсам» яхача тика коллективо. Хьалхарча ах шера розничи товарооборота план цо кхоачашъяьй 115,2 процент, бахача наха планал совгӀа 97 эзар сома маьхь товараш дехкад.

ШоллагӀа моттиг яьккхай Наурски райпо «Продтовары» яхача тика коллективо. ХӀаьта кхоалагӀъяр — Сунженски райпо «Лаки — краски» яхача тика коллективо.

ДӀадахача шоатта дийнахьа Грозне хиннача республика къонача кооператорий слете дӀакхайкайир цу конкурса итогаш. Цига дакъа лоацаш 200 гаргга саг вар. Царна юкъе — торговле хьалхалаттараш, къахьегама ветеранаш, комсомола активисташ.

Слете социалистически яхь дӀахо эргайоанкхаш тоаярах, коммунистически хьисапе къахьегаран потребительски коопераце болх кхы а лакхагӀча лагӀа тӀа баккхаран де дезарех доклад йир респотребсоюза правлене председатела заместитела Н. В. Климова. Шоай коллективе социалистически яхь мишта вӀаштӀехьъяьккхай дийцар Грозненски райпо правлене председатела Н. И. Зигиноева.

Слете дукха дӀайха дешаш оалаш белгалбаьхар къона кооператораш — Назранера Л. Могушковая Х. Алмазовая, Шелковской районера А. Косуевая С. Абубакаровая, Малгобекски районера Н. Султыговая З. Кортоевая, дукха кхыбараш. Цар шоай къахьегамца дикка дакъа юкъедихьад механизаторий, кхаш леладерий, хьайбаш леладерий хьашташ дизагӀа кхоачашдара.

Иштта докладчика а къамаьлаш даьраша а дикал да хьоахабир къонабарий хьехамчаш бола Нестеровски столове заведующа Яндиева Тамара, Грозненски кооптор га «Галама совгӀаташ» яхача тика директор А. У. Умалатов. Знаменски юртарча кхачан товараш дохкача тика заведующи Р. Д. Халидова, кхыбараш.

ТолашагӀболча 30 къонача кооператора сийлен грамоташ а мах бола совгӀаташ а делар. Слете тӀайийцар республика беррыгача кооператорашка а потребительски коопераце коллективашка а дола кхайкарал.

С. ВОРОНИН.

СУРТА ТӀА: Сунженски районера баьхка слета доакъошхой.

Г. КИРИЛЛЕНКО сурт.

ХЬАЬНАЛА КЪАХЬЕГАМХО

Сийлахь-боккха Даймехка тӀом хьайча, Бетигов Сосламбек шийн лоӀамагӀа цу тӀем тӀа вахар. Эггара хьалха из нийсвелар 544-ча къаьсттача стрелкови батальоне. Цуна цхьана моастагӀах латаш бар эрсий, гуржий, азербайджанцаш, кхыдолча къамех бола нах. Шоаш цхьа мотт ца лебой а, дика кхетар уж «котало» яхача эрсий дешах. Из доша бахьан шоай низ, шоай са кхо ца деш моастагӀех латаш а бар.

Каст-каста дагаух Бетиговна Ровенски областерча Домбровицк яхача городе шоай немцашца хинна тӀом. Цхьан бус дар из. Вай фронт хоадае дагаболаш Ӏалаьмате бирса атакаш йир моастагӀаша. Цхьабакъда, цу гӀуланхах цар хӀама хиланзар: бохалургбоаца пен хинна царна дукхьал эттар вай салтий. Дукхача дикача кагийча наха шоай са дӀаделар цига. Бакъда, шоай позицеш дӀа-м яланзар. Уж тайпа тӀемаш дукха хиннад бӀухочун Бетигова, массаза а цо лакха денал а гойташ.

...Цхьан тӀем тӀа чӀоагӀа чов йир Сосламбека, госпитале хьожавир из. Хала дар цунна из чов хинна ше кӀалвиса, коталон сахьат тӀаоттадца моастагӀчоа етта дага вар из. Цхьабакъда, из вӀаштӀехьдаланзар укхан: ког дӀабаккха безаш эттар гӀулакх. Вийрзачул тӀехьагӀа тылле хьожавир Бетигов.

Цу хана дена дукха шераш дӀаяхад, бакъда, уж шераш каст-каста дагаух Сосламбека, бицлац шийн байна новкъостий, шоаш тӀема лаьрхӀа йола аэропорт еш хинна ха, даьга цӀенош, чубаха моттиг йоацаш лийнна нах, кийча даьвнха Даьхен лаьтта.

Дукха дика хӀамаш карагӀдаьннад Бетигов Сосламбека вай машара хана а. Массехк шу да цо хьинаре къахьега «Ленина никъ» яхача Советски районерча совхозе. Укхаза лоархӀаш а везаш а вола къахьегамхо ва из.

Ше санна Даьхе езаш, къахьегама тӀанхуваш, эхь-эздел долаш хьинаре нах кхебаьб цо шийн кхаь воӀах а.

В. СОЛТАЕВ.

КХОАЧАМБОАЦАРАШ ГУЧАДОАХАШ

Аргунски промышленносте йоккхагӀйола «Пищемаш» завод Шалински районе хьалха латта предприяти я. Шерагара шерага планови заданеш социалистически декхарехи лоархӀаеш хьайоагӀа машинашъерий барт бола интернациональни коллектив.

КПСС XXVI съезда къахьегама совгӀаташца накъадолхаш иттлагӀча пятилетка тӀеххьарча шера а хьинаре къахьег машинашъяраша.

Иштта дика кхоачашъяьй дӀабахача бархӀ бетта план а. Масала, валови продукци арахецара план — 104 процент, къахьегама овсарле — 103 процент, продукци йохкара план — 101 процент, халкъа потреблене товараш хьаделга 105 процент кхоачашде вӀаштӀехьдаьннад, аьлар укх деношка хиннача отчетно-хоржамий собране ше яьча доклада тӀа завода партбюро секретара Р. Б. Тушиева. Коммунисташа дерригача боахама довкъоашта партийни вливни лоатталр, цар коллективе политико - кхетама болх лерттӀа вӀаштӀехьбаьккхар, служебни юкъарен декхараш кхоачашдеча шоашкара масал гойтар бахьан долаш из бернат далар, дӀахо ше къамаьл деш белгалдаьккхар докладчика.

Шера цкъа еча шийн керттерча собране коммунистий идейни кхетам лакхбеннен организационно чӀоагӀъенней йолаш кхаьчай завода партийни организаци. Тахьнарча дийнахьа укхаза уисте латт КПСС 52 члени членалла 3 кандидати. Белгалдоаккхарга вай, цу юкъе царех 9 саг КПСС членаллен 3 саг кандидаталлен дӀавийца хилар.

Массе цехе, участке, заводоуправлене — массе метте, гӀулакхи толам бакхха лаьрхӀа мел йолча метте дӀавийсбаьб коммунисташ. Уж ба тахан КПСС XXVI съезда баха мабоагӀара накъабахар дукхьа лелаеча социалистически яхьа керте эттараш, цунна хьалхабаьнна болхараш. Царех ва токарий бригадир Х. Осмаев, термист С. Багуваев, электросварщик Ш. Цакаев, механо - сборочни цеха начальник Ж. Бисултанов, воккхагӀвола мастер А. Саксев, кхыбараш.

Парторганизаце чӀоагӀа уйла тӀайохийт къахьегамца коммунистически гӀулакх леладара тӀеххьарча болама а. Цудухьа хӀанз «Коммунистически къахьегама ударник» яха сий дола цӀи лелаеш 151 болхло ва. «Коммунистически къахьегама коллектив» яха цӀи лелаеш 8 бригада я. Из цӀи яккхар дукха къовсам лоаттабу 60 саго.

Шерра моттиг чулоацаш да заводской партийни организаце гӀулакхаш. Укхаза а лоархӀаме моттиг хьожаю идейно - кхетама балха, хӀаьта из вӀаштӀехьбоаккхачен чакхбоаккхачен тешамеча къулбо санна никъ хьех «Идеологически, политико - кхетама болх дӀахо тоабарах» болча КПСС ЦК соцамо. Отчет еча юкъагӀа болх дика баьб коммунист Ю. М. Вронников кертте латтача «Знание» яхача общества юххьанцарча организаце членаша а хӀаьта иштта агитаторийи политинформаторийи группаша а. Идеологически фронта бӀухой каст - каста гургба цехийи участкайи болхлошта юкъе актуальни темах лаьца лекци ешаш е беседа еш, керда политинформаци еш. Дикача балхаца хьахьенхаб шоаш лектораши политинформаторашеи: С. М. Докиева, Е. П. Самуилова, Н. Драмарецкаяс, дукхха кхычар.

Идейно - теоретически боарам лакха болаш чакхйийнай занятеш пропагандистий А. Сайказова, З. Ганбоза, А. Саиева. ДешабагӀарий выступленеши тӀеххьара язъль рефераташи укхаза белгалгалъяьнна хиннай тема кӀоарга уйла яьй дика кхетаеши хиларца.

Партбюро дика кийчъеннай политически экономически дешара системерча дешара кердача 1980—81 шера.

Цунна хьаьна, партбюро балха тӀа долла хӀама а аьшк гехача сацве цаьра хиннад яха маӀак долаш дац лакхе дийцар. Дикача хӀамашта санна, партбюрос яьча докладон пренешка къамаьлаш даьча коммунисташен чӀоагӀа уйла тӀаяхийта дийцар кхоачамбоацараши теркал ца деш дисараши. ХӀанзалца хьа предприяте производстваца юкъейихьаяц дикала управлени ю комплексни система. Цу гӀулакха мел эша хьалаш долаш хиннадале а. Дукха ха хьалхагӀа деиз къоастаданза латт пластмасса лоалаю участок хьаяра дош, цу гӀулакха лаьрхӀа оборудовани ийца латташе а. Во латт гӀулакх ширпотреба ассортимент шерьяра а. Бе боагӀача боараме болх бац завода ӀалашоӀ службо а (отдела начальник М. Зубайраев).

Из кӀориг а долаш да цхьаькха. Коммунисташа электросварщика Х. Сулейманова, токарий бригадира Х. Осмаева, механосборочни цеха начальника Ж. Бисултанова, контрольно - сварочни цеха мастера Н. Ташухаджиева, термиста С. Батукаева, завода директора Е. П. Самуилова, КПСС Шалински райкома шоллагӀча секретара Н. И. Айдинова чӀоагӀа сагота а болаш дийцар собране заводо хӀанз болх ритмично ца беш хиларах (бетта план кхоачашъелга кхоалагӀча декаде мара Ӏалаицдац). коллективера дисциплина хила йоагӀача боараме ца хиларах, кадраш балхаш тӀара совнаст-наста хувцалуш хиларах. Номенклатурах йолча бархӀ бетта планагӀа нийсӀача дӀакхачийтац 232 эзар сома маьха продукци.

ДӀабахача 8 бетта 250 совгӀа сага-ди прогулаш яьй, бӀарчча 1979 шера 175 тӀех ца хиннача метте. Духхьал 7 бетта балха ара ца буалараха тӀехьабисараха 209 сага дисциплинарни бехкаш даьд. Уж дерригаш а нахаца беш бола кхетама болх, къаьстта а хӀаранеца къаьст-къаьста беш бер. партийни организаце мелбалийтер бахьан долаш хинна хӀамаш да. Шоай бе торо йолчул эсалагӀа баьб производственни декхараш кхоачашдара къахьегамхой оарцагӀбахара болх партийни организацеша: котельно-сварочни цехачо (секретарь Х. Сулейманов), механо-сборочни цехачо (секретарь А. Велиев). Вешта, партийни собранеш а яьац укхаза-м хан-ханнахьа. ТӀаккха уж цехаш предприяте керттеръяраш а я.

Лоацца аьлча, де хӀамаш шортта да кердача партбюрона цун секретара Р. Б. Тушиевнен. ДӀахо чакхдаха дезача гӀулакхий никъ хьехаш ба балха тӀара кхоачамбоацараш дӀадахара, машинашъерий коллектив КПСС XXVI съезда сийна лелаеча социалистически яхье керда толамаш дахар дукха къахьегамхой оарцагӀбахара тӀаберзабаь собране тӀайийца соцам.

М. ИЛЬЯСОВ.

ПОЛИТИНФОРМАТОР ЦЕХЕ

Политинформатор цехе лоархӀаш а варга сатуссаш а саг ва. Цо болхлочун къахьегамцара безам совбаьккха а ца Ӏеш, Ӏомаву из дикал лакха йолаш, оасаре къахьега, бийдала, материалий, балха хана кхом бе. Цо къахьегамах тӀеххьаре хургдар хьоал.

Парте тӀадилла из сийлен гӀулакх толамца кхоачашдеш хьавоагӀа «Терек» яхача дехчах хӀамаш еча объединене фанерно-кийчо еча цехе воккхагӀа вола инженер Халидов Якуб Юнусович. Из экономически дешашта политинформатор ва. Ше инженер хиларга хьежжа цунна дика хов экономически дешаш технически дешашца айхха дувза.

ЛадувгӀараш тайп-тайпара професси йола нах ба: инженерно-технически балхахой, лакха квалификаци йола а къона а болхлой. Царна массанена а дег чу бода никъ лаха, эшаш дола дош ала, хьехар де хов Якуб Юнусовича.

Укх шера цо хаддаза пайда эцаш документ хилар «Планировани тоаярахи боахама механизмо производства эффективность а балха дикал а лакхъяра ю воздействи чӀоагӀъярахи» бола КПСС ЦК-ай СССР Министрий Советен соцам. Цу соцамо дӀадехар цо айхха дувз цеха хьалхашка латтача декхарашца, уж кхоачашдара коллектив оарцагӀйоакх. Болхлоша дӀаэц политинформатора дош, цох пайда а боал.

Политинформатора денно новкъостал дир цехе кулг-кара деча балхашта механизаци яра. Цехе керда автоматизировани лини оттаеш яр. Дукха дар Нальчински заводо арахийцача линеца кхоачамбоацараш. Укхаза новкъостал дир политинформатора - инженера коллективе яьнача дешо. Цо тӀахьийхар рационализатораш уйла е. Лине болх дӀаболабалийтара лоацчача хана 6 рацпредложени елар, царех йиънех пайда ийцаб, вож шиъ а кастта юкъейоалдергья. Дукхача хӀаман хьисап дир лини дӀаоттаеча деношка цеха болхлоша-слесараша Г. В. Левшина, П. Я. Шаповалова, Ю. Д. Пареньков.

Керда автоматизировании лини болх бе йолаелча а кулг-кара болх бе Ӏемача болхлошта хала дар балха кердача хьалашка бовла. Укхаза а гӀо де оарцагӀваьлар политинформатор. дукха дийцар цо болхлошта из экономически пайдане гӀулакх долга. Дукха ха ялалехьа болхлоша шоаш а кхетадир политинформатор бакълувлга: аттагӀа дар болх бе, тоаелар производства культура, лакхделар алапеш.

Оттаьча графикагӀа чакхйоах политинформацеш Я. Ю. Халидова: бутт болалуш, из юкъе кхаьчача хана, чакхбоаллаш. Цо политинформацеш массаза а юва керттерча хьонхамца — пачхьалкхен планаца. Бутт болалуча хана экономически темах лаьца ше къамаьл деш, иш а ца луш, цо дӀахойт ладувгӀарашта чакхбаьннача бетта предприяте болх мишта баьб, кхарча бетта бе безаш бола болх мел лагӀа ба. Бутт юкъе кхаьчача хана план кхоачашъяра хьинаре къахьега тӀахьех цо болхлой. Къаьстта чӀоагӀа эш политинформатора дош бутт чакхбоаллаш. Ера — балха дикалга хьожа ди да. Цу дийнахьа гуллуча цеха актива юкъа а дагадохийт политинформатора арахецача продукце дикал лакха хила езалга.

Политинформатора зув болхлоша хьа мишта хьег, бригадай коллективаша планови заданеш мишта кхоачашъю. Цо даьча хьехарех кхо бригада шоай тамагӀа а долаш болх беш я хӀанз. ТӀеххьарча хана политинформатор къахьегаш ва шоай тамагӀа дола бригадаш дукхагӀа хилийтара. Болхлоша шоаш тӀахьожам а лоаттабеш беча балхах дикагӀа пайда боал. А. И. Хартюнова, Р. И. Ковача, А. Г. Семикова, А. Головикова кулгалдеча йиъ бригадо ханал хьалха — 1 июле кхоачашъяьй иттлагӀа пятилетка.

Халидова политинформацешка чӀоагӀа раьза а болаш ладувгӀ наха. Балха дикагӀа йола оагӀув лохаш дукха къувс, къамаьлаш ду. Масала, «Планировани тоаярахи боахама механизмо производства эффективность а балха дикал а лакхъяра ю воздейстаи чӀоагӀъярахи» бола КПСС ЦК-ай СССР Министрий Советен соцам бувцача хана политинформатора хьахьенхар цехе латта гӀулакхаш, шоай смежникашца, белгала аьлча, Ермоловски филиалаца шоай бола бувзам. Болх тоабарах лаьца дечча къамаьлаца массане а дакъа лаьцар. Болхлочо А. А. Глазова, бригадира А. И. Хартюнова, слесара Ф. П. Перепелица бехк баьккхар дика йоаца мебельни щиташ хьаухийтача Ермоловски филиалах.

— ЧӀоагӀа новкъостал ду сона партбюро секретара Л. М. Беланс, — дувц Я. Ю. Халидова. МоллагӀча а темах лаьца занятеш дикагӀа чакхъяхара цунца дагавувл со. Цо аз ца зуаш дисча къьгта дола масалаш кувл цеха вахарах лаьца.

Иштта, партбюро секретараца, парткомаца барта волча политинформатора Я. Ю. Халидова доккха новкъостал ду коллективана кхетам балара, из хьалхашка латта декхараш кхоачашде оарцагӀъяккхара.

Н. ЛЫКОВА.

БОЛХЛОЙ ДЕЗАЛ

СийлахЬ-боккха Даймехка тІом чаккхбаьнначул тІехьагІа, дукха къахьегама кулгаш эшар мехка халкъа боахама. Цу шерашка хьинар ца кходеш къахьег Лологоев Бибердий Ахьмада вежарашка йолча Казахстане.

Массе тайпара балхаш де дийзад Бибердий Ахьмада, вешта аьлча цо болх баьб Джамбулерча машинаькъа станце грузчикалла, Кустанайски областе колхоза шурий-товарни ферма учетчикалла.

Итт шера совхоза кхаш лелаечa бригадана нерте лаьттав из. Свеклаш а дІадуар фу а цуи бригадо дика хьувкъадарах Москве Ерригсоюзни юртбоахама выставка вахийтар Лологоев Ахьмад. Цига еина ВДНХ доакъошхочун медаль я цун.

1957 шера деиз Наьсарен района «40 лет Октября» яхача совхозе бригадиралла болх бе волалу Ахьмад. ЛоаркІаши сий деши вар из цига йоккха опыт йолаш, къахьегама тІера, шийна тІадилла гІулакх дизза кхоачийдеш хиларах.

Цхьабаькъда, дукха ха ялалехьа город МагІалбике ваха дІавода Бибердий Ахьмад. Цига цхьа кІеззига ха йоакхх цо «Заготзерно» системе болх беш.

Юххера а, бокъонца уйла а я, мехкдаьттаца юкъ лаьрхІар цо ший кхел. Иштта, 1962 шера мехкдаьтта доахача кхоалагІча промысле балха вахар из лаьтта кІал скважинашта ремонт еча операторалла.

Юххьанца деррига а дика ка ялацар юрта боахаме балхаш тІа хиннача сага. «Укхалера яраш свеклаш яц» аьнна хийтар Ахьмада. Ший еррига уйла тІаяхийта Іомае воланелар из мехкдаьтта оборудовани. Каст-каста йоккха опыт йолча бокккагІболча новкъосташка хетта дезаш хулар ца ховр, хІаьта новкъосташ гІадбахе дІателар цуяна шоай знанеш, новкъостал дора човлкане мехкдаьтта гІулакх мадарра Іомадара.

Ала деза, дего къовбал а я Ахьмада хьанийца професси эггара халагІчарехи кхерамегІчарехи хилар. Цхьабакъда, халонех кхераваланзар Бибердий Ахьмад, цо уж бІубенна эша а я, карверхайир бурувдеттачун говзал.

Лологоев Ахьмада цІаккха а дицлургдац цеха коммунисташа, массава раьза а волаш, ше ленински парте мугІарашка дІанийца ди.

Дукха ха йоаццаш а тІехьа юртбоахама производствацa вувзавенна хиннача цо бокъонца ше мадарра Іомайора промыслове Іилма къайлснаш, мехкдаьтта оборудовани. Цхьа ха яьннача гІолла Ленина орден лелаеча мехкдаьтта доахача кхоалагІча промысла оператор хул Ахьмадах.

1971 шера цу промыслана нерте эттар Тебоев Бексолта Суламбик. Юкъарчал доаццаш цо кулгал а деш тренной установка тІа болх бу Лологоева. «ІаьржачадошоI эзараш тоннаш дІа а ухийташ. Укхаза, установке, яхаш дувц Ахьмада, массаза а фе хила веза: цхьа бахьан а тІера бІарг Іа дІатувлабалийтачул тІехьагІа Іалаьмате дукха мехкдаьтта а доаш авари хила тарлу, хІаьта из бахьан долаш, тхоай низ а тхоаш а ца кходеш къовсам ма лоаттабой оаха.

1971 шера 30 марта Ленина орденцеи Дошоча Седкъацеи цхьана Социалистически Къахьегама Турпала сийлахьа цІи елар Лологоев Бибердий Ахьмада. Мел доккха дикатехар дар из! Гаргарча наха, доттагІаша, новкъосташа даькъала дувцар цуина Даьхено денна дезе совгІат.

— Дег тІара баркал оал аз, — йоах Ахьмада, — из совгІат сайна деннача партенеи правительствaнеи. Сай коллективана, сайца балха боахкача новкъосташта баркал оал аз — цар а дакъа доаллаш да из, общественни къахьегама лакха мах бар да. Опыт йолаш эшшача мехте гІо деш бола уж хинабецаре, сел чІоагІа со лархІал лакхвенна хургвацар со.

1972 шера МагІалбика материально-технически Іалашоц конторе склада заведующелла хьожаву Лологоев. Цу балха вахача гІоне шийгара цхьаккха гІалат ца доалийташ хьавоагІа из. Цкъа санна дуккхаза а тийннай цуина ахчан премеш маьхера совгІаташ, «Грознефть» объединене, КПСС МагІалбика горкома а горисполкома а сийлен грамоташ.

Бокха, къахьегама тІера дезал ба Лологоев Ахьмада бар — 10 саг ва уж. БерригаІ а кхийна ба, эІамагІа йолча йоІагара — Залйинагара дІаиккхача. Из 4-ча классе деша яГІа. БоккагІвола воІ — Ваха — Кокчетавски гІишлоний техникум йисте а яьккха, цига инженер-гІишлонхо волаш балха ва. Ши воІ — Азек Луизаи — Гудермессия педагогически училища чаккъяьккхачул тІехьагІа МагІалбикерча школашка хьехаш ба. Ши воІ — Султаш, Мурадн — МагІалбике № 13 йолча школе 10-чеи 8-чеи классашка дешаш ва.

Цхьа йоІ — Лида — мара яхаяц даь леррагІа: 1-ча мехкдаьтта промысле замерщицалла болх беш я из.

Цу боккхачеи барт тайначеи дезала нана — Суният машинаьькъа цехе кочегара помощникалла болх беш я. Балхах мукъаьлшна ха йоаццаш а, цун кхув бераш та хьехам бала, царна эшар Іалашде, цІагІа цхьалхо е.

Иштта бахаши къахьегаши ба Лологоев Бибердий Ахьмада бокха, барт тайна дезал.

М. ГУНОЕВ,
«Малгобекнефть» НГДУ ЖДЦ теплововза машинист.

ДЕШАРХОША НОВКЪОСТАЛ ДУ

Бокха Іажий беш я Шалински района «Южный» яхача совхоза. Эггара Іажаш хьабаха нах ца тоъача хана совхоза новкъостала баьхнаб Грознерча ГПТУ-13 яхача гІишлонхой кийчбеча училищера дешархой. ХІара дийнахьа 150 саг хул бешара геттара дика хьийкъа Іажаш хьабоахаш.

ВорхІ группах бекъа а бейна, хьинар ца кходеш къахьег дешархоша. Царна юкъе яьржача социалистически яхье хьалхле яьккхай Хаджимусаев Зияуди мастер волча № 2 йолча группо, шоллагІа моттиг — № 11 йолча Цакаев Вахас кулгалдеча группе, хІаьта кхоалагІъяр — Надиев Шуаина кулгалдеча группо.

Дешархошта юкъе къаьстта хьинаре къахьег Газиев Джамалайлас, Ковнуркаев Махьмада, Эльмурзаев Илеза, кхьибараша. Цар хІаране дийнахьа 200 килограмм Іажаш хьабоах нормагІа 170 килограмм баха безача.

Иштта дешархоша хьинаре къахьегарах аьттув баьннаб 15 сентябрь хьатІакхоачеш 110 тонн Іажаш хьебаха.

Болх йистебаьнначул тІехьагІа дешархоша дика салоІаргдола хьалаш а дика вІашттІехьдаьхад совхозо. Укхаза ловза йиш я теннисах, шахматех, шашкех, каст-каста хул кино, болх беш я телевизор.

Дешархоша беча балха раьза ба совхоза кулгалхой.

М. ГАДАЕВ.

ТЮМЕНСКИ ОБЛАСТЬ. Съезда хьалхарча яхье нерда къахьегама толамаш даькхад Ленина орден лелаеча «Главтюменьнефтегаз» мехкдаьттахоша. Къилбаседерча промыслашка цар даькхад 198 миллион тонн маьхе доаттори байдалк, лерхІа хиннача цаІи ахи миллион тонн тІех а боалаш иттлагІа пятилетка чакхйоалача шера бархІ бетта программа хаиел хьалха кхоачашгъяй.

СУРТА ТІА: «Сургутнефтегаз» яхача производственни объединене промысле — главка хьалхалаттача предприяте.

И. САПОЖНИКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Ачхой-Мартанера хоамаш

ТОЛАМАШ ДОАХ БАЛХА ТІА

Барт тайна, хьинаре къахьегаш я тха коллектив. Къахьегама дисциплина а я цуи геттара дика. Цу хьалаша тха аьттув боаннк балхаш сихен динеи де.

Тха бригада сомий бешамаш лелаеш, баьцадаараш кхедеш я. Укх шера а дика толамаш даькхад оаха. Масала, моша горошек чуэцара план 103 процент кхоачашйир коллективо, хІаьта нарсаш планал 150 центнер совгІа дІаеннай пачхахьалкхенна.

ХІанз помидораш, Іажаш чуэцаш да тхо. Пачхахьалкхенна дІаеннай 200 тонн совгІа помидораш, илен кхоачаш хул 50 тонн кхы дІаелча. ХІаьта уж оеха кийцца дІа а лургья.

Іажаш а иштта 200 тонн совгІа курглаш чуийца даьннад тхо.

Къахьегама овсарле чІоагІа лакхъяь болх бу тха хІара болклочо. Дика къахьегарашта юкъера а къаьстта белгалбаьннараш ба тха. Царех я Хаджимуратова Совдат, Нахчоева Белита, Дукаева Аьсет, Магомадова Марет, Мунаева Зайдат, Шахбиева Тоита, Аибулетова Сецита.

Укх гуйран деношка цаІи ахи — пхиъ норма кхоачашъеш къахьег цар сомий бешамашкеи баьцадаараш чуэцачеи.

Ш. МИРЗОЕВ,
«Орджоникидзевеки й» совхоза № 11 йолча бригада бригадир.

* * *

ЧУЗЦАШ ЛАТТ СВЕКЛАШ

КПСС XXVI съезда сийна социалистически яхь а лаьца, цхьаккха сахьат ха зехьа ца йоаеш, хьинаре къахьегаш бу Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза № 4 йолча бригаде ра лаьтта леладераш.

Укхаза кхееча шекара свеклай 210 гектарах 35 гектар хІанзле чуийца яьнная. Сихен динеи бу болх свеклаш хьаоахкача машинаш тІа багІача механизатораша Идигов Абурашидеи Муртазалиеи Увайсеи. Цхьан дийнахьара норма 2,6 гектар йолаш, царех хІаране чуэц ялх гектара тІара мерза овлаш.

Свеклаш кхееча юкъегІа чІоагІа йокъал эттар, цхьабакъда, свеклаш лелаераша хьувкъам лоха ца хилийтар духьа тайп-тайпара балхаш дир: хий дийттар, подкормка йир, кхаш овсарах цІена лададир.

Иштта хала дар Іалама хьалаш, хиннадале а, лаьташ леладераша шоаш ца кхобеш балхаш дар бахьан долаш хІанз дукхагІйолча гектараш тІара планал совгІа йоах свеклаш. Масала, Асхабова Бажета 4 гектар лелаю уж. План 200 центнер йолаш, цо хІара гектара тІара чуяхь 256—260 центнер свеклаш.

Иштта дика хьийкъа свеклаш кхеьй Мальсагова Несирас, Хаджиева Бекиста, кхычар. Цар а планал совгІа йоах свеклаш.

— Хьалхарча деноша хьахьоихачох, планал кІезигагІа йоацаш свеклаш йоахалургья аьнна хеташ да тхо, — йоах звеньевая йолча Эльмурзаева Зайнапа.

* * *

ЦХЬА БАРТ БОЛАШ КЪАХЬЕГ

КПСС XXVI съезда сийна социалистически яхь а лаьца цхьа барт болаш, хьинаре къахьег Самашкински консервни завода коллектив. Цун лозунг да: «ХІара дийнахьа хьинаре къахьегаргда вай».

Белгалданкха дезе, коллектива толамаш дик тІехьа доккхагІа хулаш хилар. Масала, сентябрь бетта хьалхарча пхи кІиран план тІехкхочушбина. Ах бетта консерваш арахецара план 2275 туб йолаш, арахийцира 3040 туб я. Мах беча организацешка дІанохьачийн планал совгІа 70 эзар сом а маьхха.

Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша завода дирекцеца цхьана белгалду коллективе де дезар. ВІашн дага а бувлаш, цхьан бартаца лелабу болхлошта юкъе беш бола политико-массови болх. Моральни а материальни а гІойленаш ю болхлошта цар хьал-торо тоаяра йоанхо ю. Масала, вІашагІа а кхийтте каст-каста болх уж кино, театре, цирке, хІара шера шоай ункахцІено санаторешка тойю дукхача болхлоша. Укх шера дукха къахьегамхой хиниаб Серноводски курорте, Грузе, Армене санаторешка, Соче, Крыме, кхыча моттигашка.

Болхлой къахьега дог оттийтаргдола гІулакхаш дукха а ду завода администраце, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша.

Цу дерригача хІамаша новкъостал ду тхона производстве толамаш даха, хІана аьлча болхлой къахьегама дисциплина дика я, вІаши барта ва массава а, — яхаш дувц завода директора коммуниста Ахмадов Вахас.

Нагахьа санна дІадахача шера итогашка хьежача, уж ве яц укхаза. Социалистически яхье котало яккхарах «Консервплодоовощ» яхача объединене нерара нара тела ЦІе байракх а эзар сом ахчан преми а елар коллективена.

Лакхе вей ма аллара, толамаш тІа-тІа алсамдоахаш, хьинаре къахьегаш хьайоагІа завода коллектив. Сентябрь бетта план дукха хІама ца эшаш шин кІиранна кхоачашьеьй. Иштта дика хьохамаш да чакхбаьннача укх шера бархІ бетта а. Масала, консерваш арахецара план, 14 эзар условни банка ара а кийца, тІехкхоачашъяьй. Продукци маькала яккхара план 920 эзар сома йолаш, кхоачашъяьй — 1086 эзар сома. Цу бархІ бетта къахьегама овсарле 2,1 процент лакхъеннай.

Иштта хІара бетта-бетта къахьегама овсарле мел яь а лакхъеш, деча гІулакхий дикал товеш къахьег коллектив.

Из деррига а дер нах ба. Царна юкъе белгалбаьнна дика къахьегарш а бу. Царех бу болхлой Айдамирова Кульсам, Дедиева Аьсет, слесараш Кулаев Хьасан, Хамзатов Салман, сменни мастер йолча Хануева Амината, смена стерилизатор Мутиева Минату, варщицаш Муслоева Кесират, Азимова Хьава.

Завода коллектив хІанз къахьег КПСС XXVI съезд хьаелла ди 1981 шера хьалхарча квартала план кхоачашъярца белгалдаккха лаьрхІа.

А. ЗАИНУТДИНОВ.

ДУНЕ ЦХЬАН КІИРАГІА

КЕРТТЕРА ДЕКХАР — КХОХКАМ КІАЬДБАР, ГЕРЗ ДІАДАККХАР, МАШАР ЧІОАГІБАР

ДІадахача кІирагІа Нью-Йорке хьайийлла ООН Генеральни Ассамблея XXXV сесси хІанзарча чоадхаеча дунен халкъашта юкъерча хьале къаьстта бокха лоархІам болаш я. ХьалхагІа цІакхха ца хиннача тайпара чІоагІа ира латт ООН Устава тІа дІаяздаь дола, цу дунен халкъашта юкъерча организаце керттера декхар, — хьатІайоагІа тІехье цІаккха кІалъюсаргйоацаш тІема Іазапах кІалхаръяккхар — кхоачашдара де мел могар даьза дартдоацаш хилара хьакъехьара дош.

ТІеххьарча хана США а НАТО дукхача кхыча мехкий а доал деш дола гІозараш, дунен тІара тІема низаш цхьатарра ийсдена хилар шоашта пайда болча оагІорахьа хуаца а гІерташ, кхохкам кІаьдбелга дохадара, герзаш Іоаделга сихдара, эггара хьалха ракетно-ядерни дараш а долаш, тІадераьдаь шоай низаш чІоагІдеш да. Духхьал из бахьан долаш Генеральни Ассамблея сесса 120 совгІа дош чудоагІаш йолча ден повесткана юкъе керттера теркам тІабохийташ я машар лорабарен чІоагІбарен, эггара хьалха герз Іоадара доазув оттадарен из Іоаделга соцадарен, хІаьта иштта герз дІадаккхара декхарашца ювзенна йола проблемаш.

ХІанзарча ханара уж ира проблемаш сесса юкъйийта оттаяра Советски Союзе социалистически содружества кхыча мехкийи инициативагІа даь да. Сесса юкъагІолча 80-гІа шерашц герз дІадаккхара шоллагІа итт шераш да аьнна дІакхайкхадара хьакъехьарча Декларацие проекта юкъедихьад социалистически пачхахьалкхенаша оттаьча герз дІадаккхара йолча, масала, ядерни герз хьаделга соцадайта, тІехьагІа дІайодача хана цун запасаш ерригаш дІаяххалца, кІезигъергйолаш, стратегически герза дІахо доазув оттадайтен из кІезигдайтен, ядерни герз деррига а массане а дІадаккхара хьакъехьара договор чІоагІдайта лерхІаш йолча шеррача программа дукха доакъош.

Герз Іоаделга соцадарен герз дІадаккхарен декхарашца юкъарчал доацаш дувзденна да Советски Союзо сесса дувцийта оттадаь «ХІанзарча тІехьа тІайоатІачеи тІехьена лаьттан Іалам лорадара болча пачхалкхений исторически бехктоккхама хьакъехьара» дош а. ЙоагтІаш йолча резолюце проекта тІа белгалдаьма хиллара, герз Іоаделга, ядерни герз тохкамаш делга сага тоахаьрча тоахьенна тІехьагІа доккха эулам дилар кхерам болаш хІама да.

ООН Генеральни Ассамблее ювцийта оттаьча СССР предложенейн инициативайн йоккхача комплекса, 154 мохк хІанз чубоагІаш йолча цу дунен халкъашта юкъерча организацена хьалхашка латта декхараш хьахьенха да дукха ха йоацаш Алма-Ате новкъоста Л. И. Брежнева аьннача дешаца: «ХІанз пачхахьалкхенийи халкъийи долаш дац кхохкам кІаьдбелга «низа позице тІарча» империалистически политикага дІадоаккхийтилга, герз Іоадара чарх кхы а сихагІа кердагІча тайпара кхераме кхестилга чакх ца далийтарал лоархІамегІа декхар».

Сесса ден повесткана юкъе дихьад кхыдола дешаш а. Уж дувзадена да, масала, дерригача дунен тІеи цуи къаьст-къаьстача районашкеи кхерамзле чІоагІъярца, дислокаци а яь апартеидана духьала къовсам лоаттабарла, дунен халкъашта юкъара кердо экономически порядок оттадра.

Дунен общественностага тІоаршІ дег доалаш да ООН Генеральни Ассамблея XXXV сессе дунен халкъашта юкъерча вахара пезитивни тенденцеш чІоагІъяра новкъостал дергхилга, кхохкам кІаьдбарен машарен новстагІий хьайда юкъатохаргхилга.

ЮТКЪАМИ ДИКТАТИ ЛЕЛАКІЙЕ А

ТІеххьарча деношка шин событе корзагІдаьха сагот деш хиннад НАТО гІозараш. Бельги, укхаза дагадохийта доагІа, Къилбаседаатлантически блока политически тІемен штаб-квартира цига хилар, «финансови кхыдолеи бахьанаш а даьха» «ОТМ Фордж — 80» яхача натовски маневрашка дакъа лаца ца тугаш юхаяьнна; цун лоалахочо — Голланде 1981 шера бюджета проекта тІа тІема кийчонга дІадахийта лерхІа ахча, НАТО совета сессе решенега хьежна натовски бІунашта нерте латтараша дІадеххача тайпара 3 процент а ца деш 1,5 процент белгалдаьд.

НАТО штаб-квартира микало Бельгийски правительства даьр «катастрофически» хІама да алар. цу дукха боккха боацача мехно йоккхача тІема демонстрацена юкъе — укх деношка практически ерригача Малхбузен Европе, Норвеге деиз Турце кхаччалца, дІайоаржаеш латтача «ОТМ Фордж» яхача маневрашта юкъе — дакъа ца лацарах цу маневрай хІама хувцалургда аьнна дац. Натовски стратегаш эгІазбехар да НАТО членаш долча эІамигача мехкаша шоашна хьар ца дар.

Духхьал из бахьан долаш чІоагІа корзагІбаьлар тІема кийчонга дІадодачуи боараш лакхбе Дание правительство лерхІаш яц аьнна — НАТО дІадехаш долаше а — кІеззига хьалхагІа хоам хинначул тІехьагІа НАТО-на нертелаттараш. Цул тІехьагІа Вашингтонера цІимхара цІогІа техар: США оборона министра Г. Брауна ший датски коллегага эгІаз ваха пхиъ послени яхьийтар. Цу акце, бакъдар аьлча, толхаялзар Дание позици. Цу мехка буржуазни правительство НАТО-на юкъе хьинаре дакъа лацарах, ховш ма хиллара, юхаяла лерхІаш еце а, ма ялац Бельге, Голланде, Норвеге, Къилбаседаатлантически блока членаш долча кхыча мехкий правительствош а сиена дегІабоагІаш бола машаран кхохкам кІаьдбаран тІехьара, натовски военщина кхерамеча планашта духьалара болам теркал ца бича.

Доал деча коалицента юкъе чІоагІа кийгІа хилари общественность духьала хилари бахьан долаш Бельгеи Голландеи шоай территоре тІа гаьна кхетар юкъерча боараме дола керда американски ядерни ракеташ дІахийсъяра хьакъехьа хІанз а хаьдда решени тІанийца яц. Ховш да, НАТО совета декабрьски сесса тІанийцача планашка хьежна Бельгеи Голландеи хІара мехка 48 йолаш «Томагавк» яхача тайпара американски ткъамаш дола ракеташ дІанийсъелархІалга.

Бакъда, цу мехкий общественносто юххьанца деиз чуийна къовсам болабир малхбузеевропейски пачхахьалкхенашта чІоагІа кхераме йолча натовски планашта духьала. Дика уйлаш йолча наха хьадийхар ядерни герз дІадаккхара хьакъехьарча дешах социалистически мехкашца переговораш болаяллалца решени тІа ца эцалга, тІагІертар советски инициативаш хьаллоацаш жоп ле, аьнна.

Духхьал из деррига бахьан долаш Голланде юкъ хьанца деиз йиш я кхана «юкъа-соцадарг» ший территоре тІа.

гаьна кхетар къаьрчча бораме дола ракеташ дІанийсъелга дІадехара дола жоп, хІаьта Бельге хІанз а цу дешах а хаьдда решени тІанийцаяц.

ТІема кийчонаш шерьяра тІаерзаьча США авантюристически политика фарватере бІаргаш а дувнадаь тІехьа лела безам боацаш НАТО эІамигача мехкаша леладу цу тайпара гІулакхаш бахьан долаш Вашингтонеи натовски кулгалхойи оагІонгахьара чІоагІа Іоткъам хух цар ма. Из Іоткъам къаьстта чІоагІбеннаб хІанз, НАТО совета гуйранарча сессе кийчо еча хана.

ТУРЦИ: ІАЬДАЛ ЭСКАРА ВЕ ДАХАД

Цхьа кІира совгІа ха я Турце деррига Іаьдал С. Демирела правительстве йохаь дІа а яьккха герзашхарча низой бе даха. Пачхахьалкхенна нерте эттача кердача кулгалхочо, генеральни штаба начальника, тІемахоша вІашагІъеллача Къаман кхерамзлен совета председателя инарала К. Эврена дІакхайкадаьд цу аьнгех кхоачашде лерхІар — мехка чурча политика хьал вІашагІехьдаьнкха цхьан боараш тІа даккхар да, аьнна.

Бокъонца долаш деча бакъдараша хьахьоих Турке ирагІча тайпара политически, экономически, социальни кризис йолаш хилар. Байдали коача доагори ца тоъар бахьан долаш промышленни предприятеи мощносташ 45 — 50 процент мара бехк беш яц.

Шоаш хІама хьадеш болча наха юкъе хьабе болх боацаш 20 проценталл тІехбаьннаб. Мехка укх шера 130 процент лакхденнад хІамий маьхаш, хІаьта инфляце темпашка диллача дунен тІа кхоалагІа моттиг дІалоац Турце. Мехкара керттера политически партеш дукхача дешашта вІаши барта яхаш могаш хиннаяц, хІаьта из бахьан долаш парламента болх, ма дарра аьлча, сеца латташ хиннаб.

ТІеххьарча 20 шера хІанз кхоалагІа мехкарча политически вахара юкъе гІертача турецки герзашцарча низой кулгалхоша укх шера дукхаза а хьалхадаьха хиннад мехка порядок оттае оал яхаш. Бакъда, хІаьта а чура политика тІехь-тІехьагІа талхаш хиннай, тІаккха тІемахоша соцам баьб Іаьдал шоай бе долла аьнна.

ТІемахой кулгалхоша лерхІ кастта граждански правительство вІашагІйоалле, нерда конституци кийчде, дукхха керда законаш тІаэца, цу даькъе хорманийи политически партейи хьакъехьара дараш а долаш.

Дукхача обозревателаша къаьстта теркам тІабохийт Турецки пачхахьалкхеи нердача кулгалхочо инарала К. Эврена арахьарча политика хьакъехьа яьча заявленена. Белгалдоах, Турецки республика вІашагІъеллача М. К. Ататюрка «мехка машар, дерригача дунен тІа машар» яхача принципашка хьежна шоай политика лелаергья тІемахоша яхаш ца аьнна дешаш.

Кепайоазоно белгалдаьма хиллара, инарала К. Эврена белгалдаьнккхад, Турецина бокъонца дег тІара лоацдар — дикача лоалахой хьасапера гІулакхаш хьаллоацаш хилари берригача доалахошца цхьана беркате гІулакхаш леладеш хилари да аьнна. Царна юкъе къаьстта моттиг дІалоац, белгалдаьнкхад пачхахьалкхенна нерте латтачо, машар лорабарах чІоагІбарах, лаьттан тІарча кхерамзленна эггара боккха гІа бехктокхам тІабужаш йолча Советски Союзо, аьнна.

Н. ЧИГИРЬ,
В. ВОЛКОВ,
В. КРАСНОВ,
(ТАСС).

СПЕКУЛЯНТАЦА — ТІОМ

ХьатІаэттай шера ханех эггара хозагІа йола цаІ — йиза гуйра. Ханага хьежже тІадувха барзкъа а кога тІа ювхаю хІама а хьай эца безам бале, городерча магазинашка а ца ухаш, Грознерча рынка коа наІарашта юкхе соцаргва хьо. Нагахьа санна цига хьайна хІама ца ийсэойя цу рынка туалет йолчахьа гІоргва хьо, цигара эцаргда Іа хьайна эшша товар. Нагахьа сана Іа хетта хІама цу хана спекулянтага йоацаш хуле, сагота хила везац хьона, хьо болх беш волча а цІагІа Іа яхача а хьаяхьаргья хьона из хІама, магазинерча маьхал шозза е иттазза мара дукхагІа мах а ца боаккхаш. Хьайна доагІа алапи 90—100 сом мара деце а, юха ма гІорта хьо, хІана аьлча шин бетта доагІа алапи а денна Іа кийца иккаш нога тІа товш, барзкъа воза хургда хьона.

Газет дешачо ала тарлу, сенна дувц укхо ер, тика тІа хьаэца хьона эшаш йола хІама ца хилча фу де деза Іа?

Эшшача хана барзкъа, когаш тІа ювха хІама тика тІара хьайна ца йорайоагІе а ийсевац спекулянташкара хІамаш, хІана аьлча зуламаш деш бола нах ма бий уж. Спекулянцех доала зулам магІа да аьтта, из да спекулянташа дефицитни товараш дукха хьа а ийдеш тикашкара уж сихха дІадоахаш хилари цул тІехьагІа уж эшарашка дукха мах сов а боахаш юха доахаш хилари. Тунеядства эггара воагІа йолча формаех цаІ я спекуляци. Цудухьа уйна духьала къовсам лоаттабе беза советски торговли лергІа дІа ца йохийтача а советски наха доккха материальни зе деча а зуламаца санна. ХІаьта из къовсам массане лоаттабе а беза.

ДукхагІа долча даькъе общества пайдана бола болх беш хилац спекулянт, тикашкара ий а деш юхадокх цо товараш.

Цхьаннахьа а болх беш вацар Л. Г. Рукаевский. 1979 шера 13 июне Грознерча универмагера 100 мохьче нахьа шарф ийца а ийца, маьхаш сов а доахаш юхайохна веннача дІа ца вохийташ соцавир из. Цу спекулянтех цуига кхача дезаш хиннар 1764 сом дар. Вай граждани чотах шийга иштта ахча кхоачаш хилча, болх хІана бергбар Рукаевски?

Цуина хІанз суд яьй. Цу тайпара зулам ца дудала а мегар спекулянтага, нагахьа санна универмага продавецашеи администрацеи иззал дукха цхьа товар дІахецарца торговле бокъонаш телхаьецаре а, шоашта хьалхашка из гІулакх деш гуанахь доаршан санна цхьаьнца хІама эца тика тІа бевхка хиина нах а лаьттабецаре.

Обществана пайдана бола болх беш хиннац З. А. Джабраилова а. Цо Астрахачера кхухьаш хиннад дефицитни товараш, Грозне сов мах а боахаш юхадокха.

А. М. Адаевас а Грознерча рынка туалета юххе дІа а этте йохкаш хиннай Грознерча тикашкара ийнь бергаш тІа ювхаергаш.

Царех хІаранена йоагтІаш йола судаш яьй, цар спекуляци еш хиннача хІамаштеи цар шоай доалахьа хиннача боахамаи конфискаци яьй.

Баьцадаар эца рынке вахача, теркал а ца вешна тІех ма вала хІамаш йохкаш латтача спекулянта, из теша ду хьона тІаккха эша товараш тикашка доккхаш хургхилара а хьа хьай дезала бюджет метталаттарг хилара а. ТІаккха спекулянтага а болх байтаргба вай.

Хьахьокха къахьегама кийиккаш а долаш, взысканешеи поощренеш яхача графа тІа къахьегама дисциплина телхаярах дола йоавош а доацаш, цудухьа тунеядцаш ба ала а йиш йоацаш бе цхьабола спекулянташ. Хетадуш да цу тайпарча граждана-м зулам а дой-хьогІ аьнна. Амма иштта лаьрхІача гІалат даргдар вайгара. ХІаьта а цу тайпарча гражданашта советски наьха чотах рузьи Іоаде гІо деш моттигаш а я.

У. С. Хатуев Коатарой-Юртарча № 2 йолча юкъерча школа мастерской заведующи вар, хІаьта Гермуханов — Ачхой-Мартана районерча «Лермонтовский» совхоза болхло. Хатуева ийцаб Даг. АССР бахерхошкара лукчернушка, тІаккха из город Уферча «Сортсемовощ» яхача объединене дІачубеннаб. ГІи юхадокха гІо даьд спекулянта Гермуханова. Лук-чернушка ийца а ийцаб юха а бехкаб балха хана, лакхе бийцараш балха тІа хиниаб. Балха тІа хиннабац аьнна хІаранена бехк беш теха приказ цхьанна предприяте дац.

Хатуевеи Гермухановеи судаш яьй. хІаьта зулам дарашта гІо даь бола лакхе цІераш яьхача предприятей кулгалхошка хІама а аьнндац.

Шоаш нерте латтача предприятей болхлошка къахьегама дисциплина телка ца яйта декхарийла ба кулгалхой, из хІама карагІдоаларашa тхона а гІо ду цу чІоагІа кхерамеча зуламца къовсам лоаттабе.

У. Умаровеи А. М. Габаевеи 1979 шера 25 августе дена 8 сентябрьга кхаччалца йолча хана Грознейски АТП доалахьарча № 53-20 ЧИЗ йолча ЗИЛ-130 автомашинаца лийнаб Каспийски форда йистерча совхозашкара ийеш Грозне хьал а кхухьаш, сов маьхаш а доахаш харбаш йохкаш.

Из зулам де лаьрхІа Умаровеи Габаевеи тоальй листаш автомашинах мах тийина квитанцеши, цу маькъаца предприятена зе а деш.

Мишта кхьчай зуламхошка из зулам деш цар пайда ийца путевой листийи квитанцейи бланкаш, хІана хайладац лакхе бийцача автобоахама цхьанна а кулгалхочоа шоай автотранспортах зуламаш дара пайда ийбелга.

Малав укхаза зулам де новкъостал даьр?

Кхы а дукха кхувла йиш я вай доаладаьраш санна дола масалаш, иштта дуккха дувца йиш я цу тайпара зуламаш де торо хулийтача бахьанехи хьалехи. Нагахьа санна малав спекулянт яхар, мичара венав из, малав цуна гІо дер яхача дешай, вайх хІаране ше вол-волча уйла йойя, сона хетачох вай обществера из зулам дІадоаккхалургда.

Л. РУСАК,
НГІАССР прокуратура судашка уголовни делаш дувцара тІаьхьожам лоаттабира отдела прокурор.

Японе доал деш дола гІозараш шоай тІема низаш совдахараш кхы а чІоагІагІа мохк США глобальни военни стратегена юкъеяхийтарах бола низъ дІахо хьош да.

Японски «самооборона низаш» оалаш дарашца хІанз 260 эзар саг ва, хІаьта из эскар дунен тІа керттера дарех эскар хиина дІа а этта. Из эскар эггара кердагІа долча герзаца Іалашдаь да — тІема кемашца, самолеташца, хин кІала гІолла лелача лодкашца, ракеташца, танкашца, гаьна еттача артиллерешца. ХІара шера дегІайоагІаш я Японе тІема бюджет: 1981 шера военщина эшачоа 2,5 триллион иен хьоакадаьд, из хул хьалхарча шера долчул 10 процент гаргга дукхагІа.

Мехка дистта оха я американски тІема базаш объекташ. ХІанз Японски гІайренаш тІа уж 140 я.

Кхыча мехкарча кепайоазоно белгалдеш ма хиллара, тІеххьарча шин шера японо-американски тІема бувзамаш дукха шерденнад.

СУРТА ТІА: «Самооборона низой» подразделенеш маневраш е кийчлуча хана.

ТАСС фотохроника.

Керда фильм

«ДАЬХЕН САЛТЕ»

Беррнгача советски наха, ерригача прогрессивни адамлено укх шера дезду Советски Союза Турпал, ерригача дунен тIа цIи хеза IилманкО-фортификатор, инженерни эскарий инарал-лейтенант, концентрационни лагера цIа кеза тутмах Карбышев Дмитрий Михайлович вав 100 шу дизар.

Цунна хетадаь дукха книжкаш, статьяш, документаш довз советски наха. Кино эгтара чIоагIагIа цун суртсибат гучадоаккхаш да «Даьхен салте» яха фильм.

Цу фильма чулоацам дагабохийтаргба вай эрителашта. Концлагерь... Немцаша есаре воалаваь советски инарал Карбышев Дмитрий Михайлович чувоаллача цхьан сага лаьрхIа йолча камера наIарах тата ду. Чувоал кхо тутмахк. Теркам тIабахийта царна бIарахьож Карбышев. Шиӣ Даьхе екача Власова арме Карбышевна вербовка е баьккхаб уж. Цунгара дек цар шоаш лаьца пиКъ лацар. Лоацца вьтIа, Даьхе йоххар. Царех вац Дмитрий Михайлович. Тоха са доацаш царна эгIаз а наха йоах цо: «Вай хIанзара хьал довза а доказаш, кемций гIерт вай воайла доадайта. МалагIа ва йоах шиӣ йишийна, нанна, сесага тохаргьяр?..

Цу бӣисанпа лаьаю цо осаре бовлабаьча бIухошта лаьрхIа йола «Памятка». Цу тIа цо язду: лагери иабахтен — из а фронт я. хIаьта есараш — салтий — дийна меллаб къовсам лоаттабе беараш...

Кинокартина лард — лийца боахначарна юкъе цо еш йола агитаци, эггара халагIа йола ха тIаэттача хана боха ца бохаш уж хилийта гIерташ, цар киз, денал айдар духьа цо бу болх.

Ира сюжет йолаш да «Даьхен салте» яха фильм. Дукха я укхаза тутмакхошта тIалатта Iазап кьаоӣтташ, хIара минута уж боабе тарлуш хилар, лагерии Духьален комитета доагьоиккой Д. М. Карбышева кулгалца фашисташта духьала латтилга хьахьокхаш, фашисташа ераш болча чубаккхийта аькхаш гучабоваш йола эпизодаш.

Юхедисад Карбышевга Даьхе йоккийта фашисташта ца матара документ. Из вокха советски фортификатор, къаьнарча эрсий эскара эпсар, кховзткъа шу "даьша саг большевиккий кхетам бовашва, шиӣ эпсарий декхар, Даьхе ца йохка вала кийча вола саг. «Карбышев вайгахьа вовкихалургва вла йиш яц», йоах цу документо. Цу тIа я: «Флоссенбург кхача концлагере дIахьожаве. Эвакена, хаина оаибезам ма бе», аьнна резолюци. Дерригa фильм, павильоне яьха массехк эпизод ца лаьрхIача бокъонца яв лерригa хIама хиннача моттиге даьккха да.

Из фильм доаккхаш Iаламате дукха нах тIабоагIар фильм оттадеш болчарна. Уж бар цу хана концлагере хинна есараш, цар дувцар шоашта лайнар, шоаш хьийга хало кхоир, шоаех лаьца ко фильм дӣкке дагадохарах беркал кхайкадора. Фильма цхьацца эпизодаш бокъонца ниса хилийтара новкъостал дора цу наха. Царех дукххабараш Карбышев вовзаш, цунца цхьана вIашагIбеттабенна нах бар. Царна дика дагадоагIар инарала мел чIоагIа новкхо йора лий ца боахкарий, мел новкъостал дора цо фашистски Германи эшаяь коталон дн тIакхоачаргхиларах уж пах тешбеш. Цар дувцар моастагIашца цун хиннача цабезамах, вока ва вокхаш, денал долеш ва хилларах, гучайоахар цхьацца кхыйола факташ.

Г. ПИЩАЛОВА,
Нохч-ГIалгIай кинопрокатa конторa реклама редактор.

Оаха яздаьчун лерагIа

2-ча сентябре тха газета тIа араьннача «Сихха оарцагIа ца боале» яхача рейда материалах лаьца жоп дайтад Наьсарен района культура отдела заведующе М. Аушева. Цо язду: «Рейда материала тIа яздаьр бакъда. Уж дерригa кхоачамбоацараш Дворец хьалъьча ПМК-432 яхача гIишлош еча организаце бехкагIа да. Цу рейда материал йийцай райисполкома совещане, Наьсарен райсовета хаякъа депутатий сесс. Дворена ремонт е а кхыдола кхоачамбоацараш дIадаха а ремстройучасткаца оттадаь договор да. ДIатIаувзаш латт оашаш йола гIишлон материалаш. Сентябрь бошо яь яргья ремонт. Яь йоалаш латт ремонташ Пхьидекъонгий-Юртарчен Назрановски районния культура ЦIеношта а».

Москве йоккхача Пироговски улицегIа дагIа цIа. Цун фасада барельефе тIа къахьекха ба тIом бе чухьийлза болха революционни болхлой, салтий, матросаш. Цу цIеношка я Октябрьски революце, СССР лакхехьарча пачхахьалкхен органий, пачхахьалкхен управлене органий Центральни Пачхаьалкхен архив (СССР ЦГАОР).

Советски заман эгтара къахера архиви орган хинна дIаэтта йолча СССР ЦГАОР-а тешшеме документаш леладелга Iалашдаь ца Iеш, цунех боккха болх беш йола Iилман-методически информационни центр хинная. ВIашагIъеллай архиве леладеш мел долча деррнгача документий Iилман-справочни аппарат, кепаетташ арадоах исторически Iилма дегIадоаладера эшаш дола документаш, царех пайда эц политически, хаьиъ боахаме, социально-культурни гIулакхашка а, хIанта моттта вай халмъе революционни къахьегамен традицешца къахьегамхошта коммунистически кхетам баларе гIулакхашка а.

Къахьтта маьхе а шоаш санна кхы йоацаш е йолча архива фондий 400 эзар гарга далаш микрофильмаш а даьд. хIаьта микрофильмай 41 миллиони 700 эзар кадр долаш йоакхе страховой фонд вIашагI е аллай.

Доккха дакъа юкъе хьу СССР ЦГАОР-а документальни Лениниана, ленински документальни тIехьале хьагучайоакхаяла пленагIа болх а беш. Архиво кхоачашъю партийни, пачхаьалкхен, Iилман учреждений запросаш санна къаьст-къаьстача граждений ераш а. Архива читальни залашка хIара шера болх беш хул 1500-га кхоачаш тохкамхой. Шера архиво дIалу йиъ эзарнега кхоачаш дукха справкаш.

ХIанга цига дIадоладаьд «Октябрьски революце коза пон Советски Iаьдал оттадери» яхача темагIа автоматизированни документий информационно-поискови система шийчьара гIулакх.

СССР ЦГАОР — из шиӣ профилегIа документашца болх бе а йола Союза юкъара Iилман-методически центр я.

СУРТАШ ТIА: 1. Октябрьски революце, СССР пачхаьалкхен Iаьдала лакхерча органий, пачхаьалкхен управлене органий Центральни Пачхаьалкхен архива цIен фасад;

2. Архивохранилище заведующи А. В. Олигов болх беш воал машарах, лаьттах долча Советски Iаьдала эгтара хьалхарча декреташца.

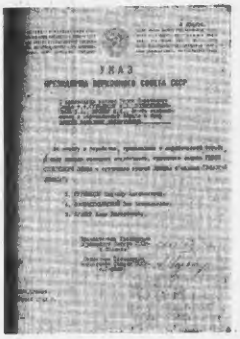

3. МоастагIчун тыле партизански тIом тIа майрали турпалли гучаяллийтарех им. М. А. Гурьянове, З. А. Космодемьянскайна, И. Н. Кузина Советски Союза Турпал яхе цIи аларах дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ.

Н. МАЛЬЦЕВА суртех, ТАСС фотохроника.

ДЕГО КЪОАБАЛБЕШ ХЕРЖА ВАХАРА НИКЪ

ЗIамига йоллене а дезаделар Зайнапа хIамаш тегилга. ЦIагIа Iомалла башха торе яцар йиIига, е хIамаш тегара безаш тIабаха саг а вацар дезаде. Зайнапа эIамигIа бер цун йккарийн [illegible] рийн. ХIаьта нана берашка хьажен производственни болх бен иатткъа мара кхоацар.

Йоккха ме хул кIоаргIлора Зайнапа хIамаш тегарца бола безам. Къаьстта дика хеташ йодар из къахьегама урока тIа. Уйла тIаяхийте Iомайора цо хьехархочо цIагIа еина задани.

Ийс класс яьккха яьлча, дIахо деша ягIа кхы сатем хилазар Зайнапа, чIоагIа дIаувзар йиIие шиӣ хьаисарча уйлаца. Цудухьа шийна деза а деша яхар из Грозненски № 26 йолча техническа училище деша.

Дика Iомалуш чаккхьяккхар цо из. Балха хьоийайр.

«ЗIамига я-кх ер, фу дулургда уккапга, чIегI санна йиткъача йиIигига, — аьнна хетар Грозненски швейни объединене кхоалагIча цеха начальника Кисейко Лидия Ивановнайна, эгтара хьалха Зайнап бIаргайча.

Иштта дIаболабелар цун къахьегама никъ. Училище Iомаеннаяле а, опыт йоацача цунна хьесам бе нах эшар. Нийсбелар иштта бараш а. ИиIига ца ховр дIиоалар дукхача хана деза болх беш хьабоагIача кхалнаха. ЦIен дезалхочоа санна хьехар дора цунна коммунистически къахьегама ударникаш болча Тасуева Эйвас, Бороненко Мария Ивановнас, Думанишева Фатима Шамилевнас, кхыгар.

Цар шийга аьнар, кIоажамо кхиӣ чудуаш санна, дIаэцар йиIига, хIама Iомадара тIера яр из. Цунна хьийхар зехьа доаргдац яха уйла чуйоссайир Зайнапа шиӣ хьехамчашта. ЦаI йоллаегIчоа тIехьа хIама тегара операци Iомае йолаелар из. ХIара операци массаза Iомаю дог гIаддодар цун.

Мержоева Зайнап теркалйора цехерча кхалнаха, зуэра из мишта Iомалу. «Цох йиза йола швея хургья», аьнна хетийтар цо шийх. Денгара ди массаза доал шаьрлора цун балха говзал. Дика Iомалуш я яхаш ювца яькхар из. Могайора енерча мастере.

Мержоева балха хьаацача хана цох цеха начальника хийтар дIадальар.

Иштта дIайолаелар Мержоева Зайнап. ХIаьта дешар? Юкъера образовани хила езаш яр. «А, — йоахар цун дего. — цхьа хьалхагIа болх Iомабергба аз. тIаккха дешаргда».

Iомаенна пьлар Зайнап. ГIадъяхе йодар балха, безаме лар цунна баракъаш тегилга. Балха денах цхьаккха минут дIа ца яхийта гIертар. ХIаьта балха тIехьайнсар, делкъийга хIама дуача хана хьеплар, балхара хенал хьалха дIаяхар санна дола хIама цо лердолаш дацар.

ЦIена къахьегача, шиӣ гIулакх дизза кхоачашдеча, нахаца Iимерза, безаме волча, эшача накъавоалача сага сий ду вай. Иштача оамала кхьпаш гучаяьлар Мержоева Зайнапагара.

Цехера дикагIбола, хьалха латта, чIоагIа дисциплина йола кхалнах буацача яха йолайир Зайнапа цIи.

Комсомолкаша шоай секретарала херкар Мержоева. Производственни заданеш кхоачашеш тIехкхоачаш яра оарцагIбоалар цо цехера мехкарий, къона кхалнах.

Мержоевас бокха политически кхетама болх бу комсомолкашта, къоначa болхлоипта юкъе.

Зайнапа заочно дешаш кхоачашйир шиӣ юкъера образовани. Из дара тIахьех цо шиӣ ниисархой а.

«ТIехьабусараш уллув боапаш бе болх» яхача девнзагIа къахьегара тIахьехар Зайнапа шиӣ ниисархой. Iалаьмате хьинаре дакъа лаьцар цо художественни самодеятельноста болх тоабара.

ХIанз тха коллективе цхьанкха саг вац балха норма кхоачаш ца еш, яхаш дувц Лидия Ивановнас. Укх шере дIабахача берхI бетта план кхоачаш ца еш цхьаккха саг вац цехе, коллективо из 107 процент кхоачашъяьй. Заданел совгIа арахийцай 16 эзар сома мах бола продукци.

Уж толамаш доахача доккха дакъа лоац Мержоева Зайнапа.

Шерра яьржай цехе Коммунистически парте XXVI съезда баха ма боагIара накъабахара йола социалистически яхь. Мехка вахаре хулача цу йоккхача событена пакъаболхаш керда декхараш тIайийцад цеха болхлоша — пятилетка СийлахьбоккхачОктябра цIей тIакхоачаш чаккхъликха лерхI. ХIаьта цхьайтталагIа пятилетка хьалхарча шин бетта планал совгIа — 1,5 эзар сома маьха баракъаш тега.

ХIанз уж декхараш кхоачашдеча хьалхалаттарех цаI я Мержоева Зайнап.

Цо аьлар, аз а тха цехерча мехкараша а социалистически яхь йоаржаьй вай парте XXVI съезда накъадолхаш. Цу яхье толамаш а доах. Сай балха норма аз кхоачаш а тIеххкоачаш а ю. Из сона карагIдоал дукха езача парте съезда къахьегима толам баьнкяя накъаяха уйла хIлларах, сай болх безарах. Со а са ниисархой а дог тийша да цу событена производственни толамаш даьха вакъагIортхиларах. Тха цехе дукха къона болхлой ба боккагIбарапта ниисса къахьегаш. Царех я Измайлова Фатима, Музаева Арбият, Ахмадова Яха, кхыбараш.

Мержоева Зайнап ше дена дош харцдеш яц. Шийх из тешам болийтаб цо ниххьанца дена. Цудухьа цехерча болхлоша шоай кандидатала а оттадь из херкар Ленински района халкъа депутатий Совета депутатала. Цар тешам бовбац Зайнапа. Цо цIена кхоачашду депутатски декхараш, харжархой наказаш.

Цул совгIа, Мержоева Зайнап халкъа тIахьожама Грозненски городской комитета член я. Цун кхув цу лоархIамеча гIулакха юкъе дакъа лаца я. Вай заман хила ча йоагIара йола йоI я Мержоева Зайнап.

Ю. ЧАХКИЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

23 СЕНТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — IуйрIанара гимнастика.
9.05 — «Ер тамашийна дуне». Йоккхой - фантастий произведенех йола викторина.
10.10 — «Эзарнех цхьа доггаилалга» яха художественни фильм. Йистедаьлча — кердадараш.
14.00 — Кердадараш.
14.50 — «Хьа къахьегам, хьа сийле я». Кинопрограмма.
15.30 — «Объектива».
16.05 — «Гармони» яхача камерни ансамбла концерт.
16.35 — Художественни гимнастикех йола СССР кубок.
17.10 — «Хогарьой адресаш».
18.00 — «Алкоголизм». Лора беседа.
18.30 — «ХIара сурта тIа шаха ба».
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Къахьегача сийлени хьалхалаттараш». КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС-а, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЦIе байрахк еннача Чебоксарски электроаппаратни завода коллективе хьоахьа. Передача дакъа лоцаш ва КПСС Чувашски обкома хьалхара секретарь И. П. Прокофьев.
19.45 — «Отелло» яха художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.35 — Куба къами фольклорни ансамбла концерт.
22.05 — «Тахан дунен тIа».
22.20 — Баскетболах йола Европа чемпионат. Кхалнах. Югославера передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — Передачай программа.
8.05 — «Шоана, дай-нохой!».
8.35; 9.45 — Советски пачхахьалкхен бокъонаш лардаш. 8-гIа класс. СССР Конституци — вай вахара ворттера закон.
9.05 — «Эрсий къамаьл».
10.05; 14.35 — Французски мотт. Дешара 2-гIа шу.
10.35 — «Лаьтта доказарий новкъахь». Iилмани-популярни фильм.
11.05 — ПТУ дешаракъта. История.
11.35 — П. Бажов. Дувцараш.
12.05 — Студенташта - заочникашта. Лакхара математика. 3-гIа курс.
13.20 — А. С. Пушкин. «ЦIаста бабри».
14.10 — Историс оагIонаш. Эгтара хьалхa кепайоаззу доьр Иван Федоров.
15.00 — Хьехархочоа — ашарий урок. 1-гIа класс. ПаслагIа передача.
16.10 — КПСС XXVI съезда дизза накъагIортда. «Болхлой геилие дега сицо йолаш хилар» (нохчий меттала).
16.45 — «Хроникальни - документальни фильм».
17.30 — Бераштa дола мультфильм.
18.15 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла».
18.35 — Киножурнал.
18.45 — «Дунен хьалхашта юкъера обзорени» (гIалгIай меттала).
19.00 — Музыкальни киоск.
19.45 — «Нийса аьльхала кийча шун, бераш!».
20.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Локомотив» — «Арарат». 2-гIа тайм.
20.45 — Д. Шостакович. Номер 14-гIа йола симфони.
21.00 — «Торжеко барзнъаш вонхаш вола говзанча» яха художественни фильм.

24 СЕНТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — IуйрIанара гимнастика.
9.05 — Мультфильм.
9.35 — «Отелло» яха художественни фильм.
11.10 — Л. Сидельников. Эрсий концерт. Йистедаьлча — кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — «Лаьтта тIа сага». Кинопрограмма.
15.50 — «ЛЕЕГАЮС» яхача фольклорни ансамбла концерт (Эстони).
16.20 — «Шелковски тохкамаш. Передача дакъа лоцаш ва РСФСР автомобильни транспорта министр Е. Г. Трубицин.
16.50 — «Эрсий къамаьл».
17.20 — «Мичах ю, зуламнахо!».
17.45 — «Барттайна дезал — цхьана». Музыкальни программа.
18.15 — «Советски вахар».
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Спартак» — «Динамо» (Минск). Перерыве а йистедаьлча а — баскетболах йола Европа чемпионатера репортаж, Югославера передача.
21.00 — «Ха».
21.35 — Дмитрий Шостакович. Концера ашараш. Йистедаьлча — «Тахан дунен тIа» яха информационни выпуск.

II ПРОГРАММА

8.00 — Передачай программа.
8.05 — «Шахматни школа».
8.35 — «Уназиени». Iилмани-популярни программа.
9.35; 15.30 — «Пятилетий, са къонал я». 2-гIа передача.
10.05; 14.35 — Немецки мотт. Дешара шоллагIа шу.
10.35; 11.35 — А. С. Пушкин. «Капитана йоI». 7-гIа класс.
11.05 — ПТУ дешаракъта. Юкъара биологи.
12.05 — Студенташта-заочникашта. Физика. 2-гIа курс.
13.20 — «Цхьан вахарцара пхи оагIув». И. И. Пирогова вахара а балха а хьакъехьа йола документальни фильм.
14.05 — А. П. Бородина творчество.
15.05 — Зоологи. 7-гIа класс.
17.25 — Дезала педагогика. «Эгтара хьалхара цхьоалагIча классе».
17.55 — Киножурнал.
18.05 — «Шоана, дай-нохой!» (гIалгIай меттала).
18.35 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла».
18.55 — Бераштa дола мультфильм.
19.05 — Концерт.
20.15 — «ДоттагIаш». Телевизионни журнал.
21.00 — Армене Пачхаьалкхен симфонически оркестра концерт.
21.40 — «Со — Куба» яха художественни фильм. 1-ра сери.

РАДИО

23 СЕНТЯБРЬ

6.40 — «Юртара Iуйре» (эрсий меттала).
7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.25 — «Сердало» газета обзор.
7.00 — Хоамаш.
8.25 — «Шахбулатов Iадамна иллеш» (гIалгIай меттала).
8.45 — Партийни организацешкара отчеташ а харжамаш а (эрсий меттала).
9.15 — «Тхога алду» радиовыпуск (гIалгIай меттала).
9.30 — «Къона заманхо» (гIалгIай меттала).
10.00 — Передачай программа. Хьоттамах бола хоам (эрсий меттала).
10.01 — Берий хьакъехьа бокхкийбаракта. «Деррига а массехк доша». Беседа (гIалгIай меттала).
10.15 — КПСС XXVI съезда дизза накъагIортда. «Хьинла кьалаибахьнераш» (нохчий меттала).
10.30 — Юрта йодзана цхьалаьттарашта дола концерт (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
18.30 — Хоамаш.

24 СЕНТЯБРЬ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — Iилмани техникин юкъедаларш (эрсий меттала).
8.40 — ДIаьокк халахьц инструментальни оркестр (нохчий меттала).
9.15 — «Съезда хьалхара социалистически яхь дегIайоалаш, производстве хьалхалаттарий опыт йоаржае». Беседа (эрсий меттала).
9.30 — «Барт тайнача дезала» яха радиовыпуск (гIалгIай меттала).
9.50 — Ашараш (эрсий меттала).
10.00 — Передачай программа. Хьоттамах бола хоам (эрсий меттала).
10.01 — Дунен хьалхашта юкъера обзорени (нохчий меттала).
10.15 — «Яхьа пайда». Беседа (гIалгIай меттала).
10.30 — «Декхараш тIаийнад. Уж мишта кхочашду?» (гIалгIай меттала).
18.45 — «Коисаш чуцаш - аттт» (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
18.30 — Хоамаш.

Спорта хоамаш

ЦХЬАЬКХАЗА А ИШАР «ТЕРЕК».

ДIадахача шоатта дийнахьа чаккхъяьлар СССР футболах йолча чемпионата «А» класса шоллагIча лига кхоалагIча зоне ловзача командай поIалнара тур. Цу туре вай «Терек» тIаййцар Ростовера «Ростсельмаш». На ловзар чаккхдаьлар счет 1:2 йолаш вай футболисташ эша а эшаш. Иштта укх тIеххьарча хана вIаштта дизза ишшай «Терек».

* * *

ЦХЬАККХА КОТ ЦА ВОАЛАШ

Грознерча СДЮСШОР-а 1966-ча шера даьча берий команда яр Волжский яхача городерча «Торпедо» яхача шоай хиннардой командаца Калинина яхача поселкерча вай футболистий майдан тIа ловзаш. Къоначa футболистий из вIашагIкхетар чаккхдаьлар «цхьаккха» команда кот а ца йоалаш, счет 1:1 йолаш.

А. ВЕК.

ХЬА ЦIИ — ХЬЕХАРХО

ДУКХА ДЕЗА ГIУЛАКХ

Ерригa класс кIиръеина бIарахьожаш аьIар литература хьехача хьехархочо сочинене тема доска тIа дIаяьаьа хана. «Мала хила лерхI аз?» — дика къоасталуш, хозача почеркаца дIаяздир цо. Цу темена чIоагIа раьза хилар Кириченко Лена. Цун дагалаттар чулоацар цо. Иштта дукха уйла а ца еш, бе беллар ручка.

«Бераша знаней сердил лучул, уж дог дика долаш, майра а денал долаш а, коммунистически общество хьалхе тIабийрала хьалхкебарал дикагIа фу хургда? — яздора Ленас шиӣ сочинене тIа. — Са хьехархо хила безам ба, мел дукха халонаш сайна дукхьала ниислой а, айса хержача паькъа тIара ярьяц со...» Ше лхар дир цо. Ставропольски края чуйоагIача Благодарни городера № 1 йола юкъера школа йистелькхачул тIехьагIа из вай республика столице — Грозне ера. Укхаза педагогически училище деша эттар яз. Къоначa йоIо тIайкйроза дешар: учебникаш дешаш са хьаташ доахар, ца ховр лекцешка хоаттар... ТIехьара а, дукха са тийса диплом карахьавчар. Лечайна юххьанцарча классашта хьеха бокъо лора цо. ГIадъяхача йиIий бIаргаш доагар.

Училище чаккхьаькхачул тIехьагIа из хьожайир Шалински районе. Иштта цо болх дIаболабир Шалажа № 1 йолча юкъерча школе. ХIанз цох Лена алац, Елена Васильевна оал.

Хьалхара йицлургйоаца урок... ДIаболалу атта боаца хьехархочун никъ. Иштта шераш дIаиахар, тIа-тIа Iоеш хьалIайра хьехархочун опыт.

Цул тIехьагIа Елена Васильевна № 8 йолча Шалажерча школе балха яхар. Из дар 1973 шера. Цу хана дена цо кулгалду уккахарча юххьанцарча классашта, 5—6 классашта истори а хьех. Укх школе болх беча юкъаьтIа, мел дукха шиӣ педагогически а общественни а болх бáле а, цо йистейоакхх Л. Н. Толстоя цIерагIча Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен университета историческа факультет. Е. В. Кереченно университете дешаш хилар таханарча вахаро дIахьехачунга хьежжа бераштa кIоаргагIа знанеш лар духьа.

Шиӣ знанех, опытах хIара дийнахьа беча балха пайда кIиа а на Iеш, камаьрша дIател цо из къонача шиӣ коллегашта. Царех цхьабараш дика педагогаш а хинна, шоай хьехамчунна уллув тахан болх беш ба.

Опыт йолча хьехархочун педагогически говзал юкц укх факташа. Чаккхдаьнача дешара шера Елена Васильевнас дехайар 2 «А», 2 «Б» классаш, цул соагIа, 5-ча классашка истори хьехаш хилар. Цо хьехаш хиннача шина а юххьанцарча классо 100 процент успеваемость а йоаш чаккхдаьккхар дешара шу.

Берий оамалех, цар дагалаттачох дика кхет хьехархо. Иштта бераш а да цунна безам болаш. Бераш кхоашка дIаьаннар деш, барта да.

Хов опыт йолча хьехархочоа бера дег чу бода никъ лаха. ДикагIа йола хьехархо, эзлийн саг я на — йоах Елена Васильевнах школа директора Елиева Элима Якубовнас, завуча Лепиева Марет Саккаевнас.

Педагогически наькъа тIа Елена Васильевнас ког баькка хIанз цхьайтталагIа шу доладеннад. Ма сиха а йода ха!

Хьехархочун професси херка декке-и лыннилац хьо, аьнна хаьттар аз.

— Из фу яхилга да! Дувцилга а доацаш дукха деза сона айса кхоралаьца гIулакх, айса хьеха бераш. Са балхо бокхьонца салоIам бу сона, — жоп делар цо.

М. ИЛЬЯСОВ,
«Знамя коммунизма» яхача Шалинския райония газета бехктокхаме секретарь.

Хоаттам

Тахан республике гIоален Грознен хувцалуш моркхаш а болаш. Йовчан а йоацаш. IуйрIийка цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбузехьари секунде 0 — 5 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 18 — 23, Грозне 21 — 23 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Кховна моркхаш а йолаш, цхьайолча хана догIа а делхаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3 — 9 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 5 — 10 дийнахьа 15 — 22 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!
1981 ШЕРА
«СЕРДАЛО»
ГАЗЕТА ЯЗЛЕ

Газета язлу бувзама ерригача отделенешка а промышленноста предприятешкарча, транспорта, тIаьхьлоньеча организацешкарча, дешаре заведенешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, учреждешкарча, общественни организацешкарча невойсалув доаржадеча общественни уполномоченнешка а гIолла.

ГАЗЕТ ЯЗДАРА МАХ: шера — 3 сом 12 кепиг; пхи бетта — 1 сом 56 кепиг.

ДИЦ МА ЛЕЛАШ «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ХАЦНАХЬА ЯЗЛЕ!

ШИЙ БОЛХ БЕЗАШ ХИЛЧА

Ер вурийтталагIа шу да Тазабаев Ахьмад-Султана торговле болх бу. ХIанз Халкелой яхача юртарча хIара денна эшаш йола хIамаш йохкача тика заведующи ва из. Балха дика опыт йолча цунна дика хов наха эшар фуд. Хӧвш ма дий, эшовча еьнна хоза дош мел мах болаш да, цу дешо хIама эпа баьхкача наьха дог-уйла мел айду. ХIара денна, хIара са хьата ше волча цхьацца хIама эшаш ухаш болча эпархой хьашташ дизза кхоачашде гIерташ хьнаре къахьег Ахьмад-Султана. Цудухьа из хьежаш вагIац шийна товар хьадарга, мичахьара яьккхе в транспорт я яьккхе районе е Грозне дIа а ваха хьадаха цо шийна наха эгтара чIоагIагIа эшаргда аьнна хета товар. Цудухьа цун тика чу массала а шерра а я товарой ассортимент. Укхаза эца йиш я даара продукташ, масала, наьха, даьтта, дуга, чкъьаьрий, чай, кхылраш, трикотажии а кхыдола а барамаш. ЦхьоалгIа сеп табоь тIаотташ дешахкой дай-воаной районе е городе аха ца безаш, школьни форма хилар укхаза йохкаш.

Юрта бахача наха чIоагIа эша ма эший коа, беша беча балха езаш йола инвентарь. Цунна а Iалашбу цо юртахой.

— Сай болх бе - башха хеташ хила йиш яц са. Со йохкархо, наьха хьашташ кхоачашде дезаш вола саг, ва — йоах цо. — ХIара саг хила веза шиӣ болх безаш ва лертIа дIабахьа ховш.

Эпархочун массала а терко. Эоакхо сен хилар, шиӣ эгтара бехктокхамегIа дола девзар лерхI Тазабаева.

ХIара бетта а квартала а планаш тIехкхоачашдеш хьа воагIа из. ЛертIеи цIенеи цо беш бола болх доархIам на беш битац цуи култалхоша а. Цудухьа дукха я цунна тийш на ахчан премеш а сийлен грамоташ а.

Б. ГИРЕЕВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместитела — 9-24-03; бехктокхама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностех транспортех — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувла шинарей, ерей, шоаттен деношка.

СФ00300. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 4417.